



Concept notulen

Jaar
Vergaderdatum
Publicatiedatum

OPENBARE VERGADERING PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT
2022
16 november 2022
1 december 2022

Inhoudsopgave

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht	2
Opening	3
Agenda 16 november 2022	3
Motielijst en langetermijnplanning Provinciale Staten	4
Vragenhalfuur	4
Actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door ChristenUnie	7
Statenvoorstel Verlenging Cultuur- en erfgoedprogramma 2019-2023 (PS2022BEM99)	14
Statenvoorstel Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer (PS2022BEM81)	15
Statenvoorstel Opheffen geheimhouding documenten (PS2022BEM101)	15
Statenvoorstel Normenkader 2022 (PS2022FAC16)	15
Statenvoorstel Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering (PS2022FAC17)	15
Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid (PS2022RGW123)	19
Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87)	33
Actualiteitenmotie Aanpassing bootlengte en opbouw rivier De Vecht, ingediend door 50PLUS – INGETROKKEN	48
Stemverklaringen	48
Stemming	50
Sluiting	52
Toezeggingen	54
Index	55

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht

Aanwezig: de heer S.A. Berlijn, Utrecht (JA21), mevrouw G. Bikker, Vijfheerenlanden (CDA), mevrouw T. De Boer, Utrecht (GroenLinks), mevrouw W. De Boer-Leijnsma, Eemnes (PvdA), de heer mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn (VVD), mevrouw E. Brinksma, Leersum (GroenLinks), mevrouw E.J. Broere-Kaal, Soest (PVV), mevrouw F. Demir, Amersfoort (DENK), de heer R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin (BVNL), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst (SGP), de heer M.J. de Droog Msc RA, Utrecht (D66), de heer M.E.J. Eggermont, Utrecht (Socialisten Utrecht), mevrouw M. van Elteren, Woudenberg (GroenLinks), de heer Fiscalini, Maarssen (JA21), mevrouw J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht (VVD), mevrouw N. de Haan-Mourik, Amersfoort (ChristenUnie), mevrouw W.M.M. Hoek, Vreeland (50PLUS), de heer drs. B.C. de Jager, Loenen (VVD), de heer V.C. Janssen, Amersfoort (VVD), mevrouw M. de Jong, Utrecht (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp, Doorn (D66), de heer dr. A.R.S. Karataş, Utrecht (GroenLinks), mevrouw H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg (Partij voor de Dieren), de heer drs. A.H.L. Kocken, Utrecht (VVD), mevrouw N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA), mevrouw M. Lejeune-Koster, Linschoten (PvdA), mevrouw O. De Man, Zeist (VVD), de heer G. Mulder, Utrecht (PvdA), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht (GroenLinks), de heer P.D. Overkleeft, Amersfoort (D66), mevrouw H.J. Rikkoert Msc, Utrecht (ChristenUnie), de heer A.G. van Schie, Utrecht (VVD), de heer W. van der Steeg, De Meern (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Stegenga, Veenendaal (CDA), mevrouw mr. S.F. van Ulzen, Zeist (VVD), mevrouw L.E. Veen, Utrecht (D66), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist (CDA), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), de heer W.J.A. Weyers, Zeist (JA21), mevrouw ir. M. de Widt MPM, Utrecht (D66), de heer J.C. van Wijk, Zeist (JA21), de heer H. Wolting, Vijfheerenlanden (ChristenUnie).

Afwezig: de heer J. Breur, Veenendaal (SP), de heer drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen (JA21), mevrouw mr. N.M. Groen MA, Doorn (GroenLinks), de heer J.A. de Harder, Bunschoten-Spakenburg (ChristenUnie), de heer J. Hillaert, Veenendaal (GroenLinks), mevrouw T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten (CDA),

Aanwezig: gedeputeerden de heer ir. H.P. van Essen, Utrecht (Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat), mevrouw drs. W.R.C. Sterk, Utrecht (Natuur, Landbouw, Bodem & Water, Sport en Bestuur), de heer ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (Binnenstedelijke Ontwikkeling, Wonen, Cultuur en Gezonde leefomgeving), de heer R.C.L. Strijk, Utrecht (Financiën, Organisatie, Economie en Europa).

Afwezig: gedeputeerde de heer A.J. Schaddelee, Houten (Mobiliteit, Recreatie en Toerisme, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Communicatie en Participatie),

Statenbrede voorbereidende vergadering op woensdag 16 november 2022

Statenvoorzitter: de heer mr. J.H. Oosters, Commissaris van de Koning

Plaatsvervangend statenvoorzitter: -

Griffier: de heer R. Poort

Verslaglegging: mevrouw A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

De **VOORZITTER** opent de vergadering om 10.32 uur.

1. Opening

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. Ik open de vergadering van Provinciale Staten van de provincie Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom, ook degenen die onze vergadering via de livestream volgen.

Dames en heren, ik heb bericht van verhindering ontvangen voor deze vergadering van de dames Groen en Koelewijn en de heren Hillaert, Breur en De Harder. Zij hebben zich afwezig gemeld voor deze vergadering. Daarmee hebben we die meldingen gehad.

2. Agenda 16 november 2022

De **VOORZITTER**: Dan kunnen we overgaan tot het tweede agendapunt op onze agenda en dat is het vaststellen van de agenda. Dames en heren, vanmorgen overleg gehad met de fractievoorzitters. En we hebben ervoor gekozen om na het vragenhalfuurtje, waarin de fractie van de VVD bij monde van mevrouw Van Gilse een vraag zal stellen aan het College, vragen zal stellen aan het College, dat direct na het vragenhalfuur de actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, die door de ChristenUnie is ingediend, aan de orde zal zijn. Dat heeft ermee te maken dat beide natuurlijk over het vraagstuk van stikstof gaan. Zodat zowel de gedeputeerde, maar ook haar ondersteuning, op dat moment allemaal aanwezig is om zo goed mogelijk u ten dienste te zijn bij de beantwoording van de door u gestelde vragen. Dus dat stel ik voor. Voor het overige volgen we de agenda, zoals al eerder was aangereikt. Ik kijk even of u kunt instemmen de agenda. Mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, dank u, voorzitter 50PLUS heeft besloten om de motie, actualiteitenmotie Aanpassing aanmeerbepalingen qua lengte en hoogte bouw van vaartuigen voor de Vecht voor dit moment in te trekken. D66 heeft zich om moverende reden plotseling teruggetrokken. Tenminste, zo komt het bij 50PLUS over. Dus we gaan ons even beraden om te kijken of we hem in december dan weer kunnen indienen. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan betekent dat agendapunt 13, de actualiteitenmotie Bootlengte en opbouw rivier De Vecht van de agenda wordt afgevoerd. Ja? Waarvan akte. Zijn er nog andere opmerkingen over de agenda? Dat is niet het geval. Dan stellen we de agenda vast zoals toegelicht zojuist. Dank u wel.

Aldus vastgesteld.

3. Motielijst en langetermijnplanning Provinciale Staten

De **VOORZITTER**: Dan is aan de orde agendapunt 3, de motielijst en de langetermijnplanning Provinciale Staten. Daar neemt u kennis van. Stellen we zelfs vast. Dank u wel.

Aldus vastgesteld.

4. Vragenhalfuur

De **VOORZITTER**: En dan is het agendapunt 4 aan de orde. Dat is het vragenhalfuur en mevrouw Van Gilse heeft aangekondigd vragen te willen stellen aan het College.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **VAN GILSE**: Dank voor het woord, voorzitter. De VVD heeft al heel vaak benadrukt dat in de stikstofopgave, die er voor ons ligt, het in de gebiedsgerichte aanpakken heel erg belangrijk is dat alle partijen aan tafel zitten. Afgelopen maandag hebben we helaas het nieuws gekregen dat het Stikstofcollectief, bestaande uit vele boerenorganisaties, niet meer aan tafel wil zitten bij de gebiedsgerichte aanpak met de provincie Utrecht. Dat betreuren wij als de VVD ten zeerste. We hebben daarom ook een aantal vragen aan het College daarover. Die hebben jullie allemaal kunnen lezen, Maar de essentie daarvan is hoe dit zo is gekomen. Of het College het ermee eens is dat de boeren een onmisbare partij zijn aan tafel bij de gebiedsgerichte aanpak. Of de aantijgingen slash geruchten in de media kloppen dat de provincie Utrecht buiten het Stikstofcollectief om de gebieden in is gegaan? En welke stappen het College nu zal zetten om de boeren weer aan tafel te krijgen? Daarnaast is een van de belangrijkste redenen vanuit het Stikstofcollectief dat zij graag meer aandacht en meer urgentie voor de PAS-melders willen hebben. We hebben als Staten daar onder andere ook een motie over aangenomen. Ook de VVD heeft daar ook vaker aandacht voor gevraagd. Daarom willen we ook graag aan het College vragen in hoeverre die motie al uitvoering heeft gekregen. En welke stappen het College nog zal zetten de komende tijd ten behoeve van de PAS-melders. Hartelijk dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Gilse. Dan vraag ik gedeputeerde, mevrouw Sterk, om de beantwoording op zich te nemen. [...] Ja, dan kunt u eventueel, voor zover nodig, van achter uw plek nog een nadere vraag stellen. Is dat goed? Ja? Mevrouw Sterk van achter het kathedertje de beantwoording.

Gedeputeerde **STERK**: Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen om me aan te sluiten bij de woorden van de VVD dat ook wij als College het natuurlijk betreuren dat het ons niet is gelukt om de boeren op dit moment te betrekken bij de gebiedsgerichte aanpak. Ik denk dat het goed is dat ik even schets wat we de afgelopen tijd hebben gedaan. We hebben heel regelmatig gesproken met het Stikstofcollectief. We hebben ze ook meegenomen en alle stappen die we hebben gezet. We hebben op aanvraag van hen ook een aantal handreikingen gedaan. Dat gaat bijvoorbeeld over de PAS-melders. Daar zal ik straks nog wat verder op ingaan. Wij hebben aangekaart, ook mede op hun vragen, dat wij het, ja, gewoon heel onaangenaam vinden, laat ik het even zo zeggen, dat Rijkswaterstaat in ons gebied de piekbelasters heeft gekocht voor hun realisatie van de A27. We zijn op dit

moment ook met het Stikstofcollectief in gesprek om te praten over, welke bedrijfsmodellen horen er nou bij in bepaalde gebieden in onze provincie? We zijn bezig om een ambtelijke sessie te organiseren voor het Stikstofcollectief, met daarin meer uitleg en informatie over wat nou de hele situatie rond de PAS-melders betekent en wat wij wel en niet kunnen daarin. En we hebben natuurlijk al eerder – en dat heb ik u ook als Staten meegedeeld – gezegd, dat wij met het handelingskader in onze achterzak eigenlijk het proces op willen gaan starten om toch te kijken hoe wij in ieder geval als provincie zelf daar wat in kunnen realiseren. Dus ik hoop dat u uit mijn woorden in ieder geval hoort dat de verhoudingen op zich nog steeds heel goed zijn. We spreken elkaar regelmatig, weten elkaar goed te vinden. Maar vooralsnog heeft dat helaas niet geleid tot deelname aan een gebiedsproces. We hebben afgelopen 7 november bij de gebiedstafel – dat zijn eigenlijk alle partners met wie wij spreken en met wie wij ook die gebiedsprocessen in gaan; er zitten natuurorganisaties, maar er zitten ook de gemeenten en de waterschappen – hebben wij voorgelegd dat de situatie toch een beetje nijpend wordt op dit moment. Aan de ene kant zitten we te wachten op de doelen van het Rijk. Die hebben we nog steeds niet helemaal definitief. Waarschijnlijk komt 25 november dan toch eindelijk de hoofdlijnenbrief, waarin die doelen zouden zijn opgevoerd. Maar we weten een aantal dingen natuurlijk al wel. De deadlines van het Rijk schuiven steeds op, maar onze deadlines blijven staan. Die deadline is gewoon keihard, dat we 1 juli iets moeten opleveren. Nou kan ik twee dingen doen. Ik kan meegaan met Stikstofcollectief, omdat ook wij het ongelooflijk wezenlijk vinden natuurlijk dat de boeren betrokken zijn bij de gebiedsprocessen en zeggen ‘we doen even niks’. Dan kom ik op een gegeven moment voor de keuze te staan dat ik toch iets moet inleveren en dat ik dat dan helemaal top-down moet gaan doen. Dus dat ik moet gaan zeggen: dit zijn de doelen en dit is wat we gaan realiseren in die gebieden. Ik kies er liever voor om met het beetje tijd wat ons nog rest, het draagvlak te zoeken met de partijen die in ieder geval mee willen denken om ook daarin al te toetsen wat er precies mogelijk is en welke kansen zij zien. Dat gesprek had ik ook heel graag met de boeren gevoerd, omdat het gaat om een gebiedsproces en niet een gebiedscontract. Het is niet iets waar ze nu al de handtekening onder moeten zetten. Maar wij willen graag het gesprek aan over, ja, welke kansen zie zijn dan? Als we een verandering bijvoorbeeld in de veenweidegebieden moeten doen, welke bedrijfsmodellen zien zij dan als mogelijkheid? Wat hebben zij daarvoor nodig? Welke vragen moeten wij beantwoorden nog in dat proces? Dat proces is eigenlijk wat we nu beginnen met die gebiedsprocessen, maar helaas dus nog zonder dat Stikstofcollectief. Ik heb aangegeven aan het Stikstofcollectief dat de deur altijd openstaat, dat we altijd de hand uitgestoken houden, maar dat ik ook in gesprek wil gaan met de boeren die wel op dit moment mee willen gaan doen met de gebiedsprocessen. Want ik kom ook – gister nog bij een werkbezoek dat wij als College aflegden in Renswoude – boeren tegen die zeggen, laten we alsjeblieft gaan praten, want dan weten we in ieder geval waar we het over hebben en hebben we ook de kans om dat te beïnvloeden. Die kans dat ik ook heel graag met het Stikstofcollectief gedeeld.

De suggestie die het Stikstofcollectief wekt dat wij al de gebieden in zijn gegaan zonder dat zij daar, ja, toestemming of zo voor zouden hebben gegeven, ja, die klopt niet. Wij zijn natuurlijk constant actief in de gebieden en er lopen al gebiedsprocessen, bijvoorbeeld in de- Ik kom even niet op het woord. Waarderpolder. Dat is in ieder geval een proces waar we bezig zijn, waar het gaat onder andere over energie. Dus er zijn allerlei processen die lopen. Ik vind het belangrijk, en dat vinden wij als College ook, dat waar energie zit, dat we daar ook zeker faciliterend aanwezig zijn en dat we met hen doorpraten over, ja, welke kansen ze zien en welke dingen er liggen. En dat zullen we ook blijven doen. Maar wij zijn nooit officieel met een gebiedsproces gestart, totdat we afgelopen 7 november met elkaar hebben afgesproken bij gebiedstafel, ja, we kunnen niet langer wachten. Ook, omdat wij zien dat er andere partijen in onze gebieden bezig zijn, om de stikstof te shoppen.

Lees de voorkant van De Trouw vandaag. Rijkswaterstaat hebben we natuurlijk mee te maken gehad ook in onze provincie. Schiphol is mogelijk ook bezig met in onze provincie.

De **VOORZITTER**: Dat is echt voor het volgende debat, denk ik, want daar gaan we het straks nog even over hebben.

Gedeputeerde **STERK**: Ja, maar ik wil dat wel even hier noemen, omdat het daarom ook zo wezenlijk is dat we wel starten met die gebiedsprocessen. Daarom heb ik dus ook besloten om toch voor te leggen aan de gebiedstafel: wij zouden graag beginnen, omdat alleen maar in zo'n gebiedsproces je, ja, enigszins kunt voorkomen dat dit gebeurt.

Dan tenslotte, had u nog een vraag over, wat is er nou precies gebeurd als het gaat over de motie die is ingediend? Wij hebben inmiddels speciaal iemand aangetrokken om die PAS-melders in kaart te gaan brengen. Dus we gaan een analyse maken welke bedrijven er nou precies onder vallen, wat de benodigde stikstofruimte is en welke maatregelen er nodig zijn om te komen tot het beschikbaar krijgen van die ruimte. En dat doen we ook in samenspraak met het Stikstofcollectief. Daarbij zullen we ook de volgorde van uitgifte aanhouden, zoals die eigenlijk in de motie ook wordt gevraagd. Eerst naar de natuur, dan naar de PAS-melders en dan naar de overige activiteiten die er zijn. En daarnaast loopt natuurlijk nog landelijk ook een traject waar het gaat over de PAS-melders, namelijk via de piekbelasters. Daar hopen we eind deze maand ook duidelijkheid over te krijgen, omdat ook daar, ja, gekeken gaat worden hoe we op korte termijn een aantal grote piekbelasters kunnen gaan opkopen en dat we ook die stikstofruimte eerst naar de natuur. Maar wat er overblijft vervolgens ook aan PAS- melders kunnen gaan geven.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van Gilse, heel kort, want het is alleen maar een vragenwisseling en verder geen debat. Een korte extra vraag.

Mevrouw **VAN GILSE**: Ja, korte vervolgvragen. Hoe de gedateerde het ziet, of het überhaupt gaat lukken met de gebiedsgerichte aanpak als het Stikstofcollectief niet aan tafel zit en of zij niet eerst eraan moet werken dat ze weer aan tafel zitten? Ze zei ook dat er wel nog boeren wel willen samenwerken. Heeft zij een idee hoeveel dat er ongeveer zijn? En ik hoor dus dat het Stikstofcollectief voor sommige zaken, zoals het optrekken bij PAS-melders in kaart brengen, wel nog is aangehaakt. Zijn er meer zaken waar ze nog wel met de provincie gesprek zijn?

De **VOORZITTER**: Ja, tot slot. En kort graag. Ja.

Gedeputeerde **STERK**: Ja, de vraag hoe ik ga zorgen dat het Stikstofcollectief weer aangehaakt gaat worden? Ja, ik blijf met hen in gesprek. Dat gesprek zullen we ook blijven voeren. Ik voel het als mijn verantwoordelijkheid om te zorgen dat we uiteindelijk ook de middelen krijgen om ook juist voor die boeren die slag te kunnen gaan maken die ook nodig is in die landbouw om ook de natuur te kunnen herstellen. En het is gewoon een soort duivels dilemma, want we hebben hier natuurlijk als Provinciale Staten regelmatig ook met elkaar uitgesproken dat het draagvlak heel erg wezenlijk is. Dus daarom doe ik het ook met pijn in mijn hart, hoor, dit besluit nemen. Dit is ook echt niet over één nacht ijs gegaan. We hebben dat ook een aantal keren ook met het Stikstofcollectief besproken. Maar ik kan uiteindelijk niet anders dan concluderen dat we toch aan de gang moeten. Ik merk dat er ook boeren zijn die wel graag ook mee willen blijven denken. Wij gaan natuurlijk een aantal gebiedsprocessen – dat zullen er negen zijn – organiseren, en daaronder zitten er dan nog weer kleinere processen. Daar zitten gewoon soms gebieden waarin ze wel mee willen gaan praten. Ik denk bijvoorbeeld aan Vijfheerenlanden, ik denk aan rond Groot-Mijdrecht. Ja, ik wil ook die boeren de kans geven om daar dan ook in mee te spreken. Ik hoop dat

we uiteindelijk het Stikstofcollectief kunnen verleiden om daar toch in mee te doen. Wat ik alleen ingewikkeld vind aan de eisen die ze stellen, is dat het allemaal zaken zijn die wij als provincie niet kunnen regelen. Dus zij vragen van ons om niet te gaan handhaven. Nou ja, wij zullen natuurlijk, als we een handhavingsverzoek krijgen, gaan kijken, waar gaat het precies over? Is het wel terecht, dat we moeten gaan handhaven hier? Maar als het uiteindelijk door redenerend zo is dat er gehandhaafd moet worden, kunnen wij niet als provincie zeggen, dat gaan we niet doen. Er zit nogal een heel hoofdstuk voor. Ook een gesprek met LNV, wat Overijssel op dit moment ook aan het doen is. Maar de vraag, de eis, bij ons neerleggen dat we niet gaan handhaven, is iets wat we niet kunnen doen. Hetzelfde geldt ook voor de PAS-melders. De rechter heeft gewoon uitgesproken dat de ruimte die vrijkomt voor stikstof eerst naar de natuur moet gaan en als daar een herstel te zien is, is dat je hem dan pas aan de PAS-melders kan geven. Dat is niet een besluit wat wij zomaar kunnen nemen. Dat is iets wat de rechter van ons vraagt. De vragen die zij stellen, maken het voor mij ook wel heel erg moeilijk om tegemoet te komen aan hun zorgen daarin.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Daarmee is het-
Nee, meneer Van den Dikkenberg, het vragenhalfuurtje leent zich verder niet voor debat of nadere vragen. Dank u wel.

5.

[Actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door ChristenUnie](#)

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over naar agendapunt 5, actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door de ChristenUnie. Ik begrepen dat ik de heer Wolting het woord mag geven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wolting.

De heer **WOLTING**: Voorzitter, collega's, luisteraars. Toen mijn opa bijna honderd jaar geleden een boerderij kocht, was er volop ruimte. Hij kon zijn bedrijf verder ontwikkelen, want er was nog volop grond aanwezig. De familie had een heel groot stuk heide, waar hij wat turf kon steken en dat later ontwikkeld is tot landbouwgrond. Het was Drentse grond, zandgrond. Niet al te vruchtbaar. Dus er moest veel mest opgebracht worden. Een mestprobleem hadden ze toen absoluut niet. In de loop van de jaren is die grond ontwikkeld. Er was heel veel behoefte aan voedsel. En dus het Plan Mansholt – wie kent het niet – het groeide. In de zeventiger jaren kwamen we erachter, we hebben wat te veel. Wie weet nog niet de verhalen over de boterberg en de melkplas. Misschien zijn er hier leden bij die van de generatie zijn dat dat toen niet actueel meer was, maar in mijn tijd was dat wel. Tijdens mijn studie – ik heb veehouderij gestudeerd; dus ik ben een gediplomeerd boer, om zo maar te zeggen – was al duidelijk, veertig jaar geleden, dat er veel moest gebeuren. Veertig jaar geleden zijn we met de mestwetgeving begonnen. De superheffing kwam. De mestproductie ging flink naar beneden. Er werd veel gedaan. Het was een heel grote omwenteling in de agrarische sector. Ik heb ook in de dertig jaar daarna, dat ik werkte, heel veel te maken gehad met de financiering van de agrarische sector en wat daar gebeurde, en de impact daarvan, van de hele mestwetgeving, de superheffing, alles wat daar gebeurde. De agrarische sector werd tot in detail, de laatste vierkante meter, in kaart gebracht wat er allemaal aan uitstoot was. Iets wat tot op heden verzuimd is om dat ook vast te leggen voor andere sectoren. En daar plukken we nu de vruchten van. Want waar kunnen we nu makkelijker stikstofruimte kopen dan in de agrarische sector? Het is een gevolg van een gebrek aan beleid voor andere sectoren. En nu zien we dus dat voor

woningbouw, voor Schiphol, voor wegeaanleg, we de stikstofruimte van de agrarische sector maar opkopen om rechten te hebben.

Voorzitter, de agrarische sector heeft het wat dat betreft moeilijk. Het is heel vervelend, heel lastig, dat die druk daar ligt om de stikstofruimte uit de agrarische sector te halen. Het is ook wenselijk dat, als wij dat doen als overheid, dat we open en transparant zijn naar de sector. Wij hebben niet de indruk dat de hele overheidskolom, van Rijksoverheid tot gemeenten, daar allemaal even transparant in is. We hebben dat gezien met de aankoop van stikstofruimte voor de A27 enerzijds. Ook wij hebben daar belang bij dat die A27 goed ontsloten wordt. Maar waarom moet dat op deze manier, ten koste van onze agrarische sector gebeuren? Waarom haalt Rijkswaterstaat zijn stikstofrechten niet ergens anders vandaan? Waar dat ook maar mogelijk is.

Voorzitter, het stikstofdossier is heel gevoelig. We hebben net ook de vragen gehad, die de VVD gesteld heeft, ten aanzien van de onderhandelingen, de gesprekken, met de agrarische sector. Zij kijken met heel veel wantrouwen naar ons. Naar ons als provincie, naar het Rijk, naar de hele overheid. De gedeputeerde gaf net al aan: maar, ja, er zijn heel veel vragen die zij hebben, waar wij als provincie geen invloed op hebben. Nou, één ding hebben wij wel invloed op en dat is helderheid en communicatie, ook naar de Rijksoverheid toe, dat wat er nu gebeurt, dat dat niet kan. Onze collega's in Provinciale Staten in Gelderland, die zijn daar vandaag ook mee bezig. Gelderland heeft mogelijk nog wat meer mogelijkheden om druk te zetten richting de overheid. Zij zien in ieder geval mogelijkheden om de intrekking van stikstofvergunningen te weigeren. Of dat in het Utrechtse ook kan? Dat is nog maar twijfelachtig. Maar wij willen het College ook heel hard oproepen om daar echt heel goed naar te kijken. En ook met name in de communicatie naar de agrariërs toe ook duidelijk te maken waarom er in Utrecht iets misschien niet kan wat in Gelderland wel zou kunnen. Die communicatie moet heel helder en transparant zijn, want alleen op deze manier kunnen wij het vertrouwen weer van de agrarische sector krijgen.

Voorzitter, daarom willen wij, samen met GroenLinks, CDA, D66, SP en de PvdA, een motie indienen waarvan het dictum luidt: ga met het Rijk in gesprek om over het belang te praten van een open en transparant speelveld, dat dat een belangrijke voorwaarde is voor het slagen van de gebiedsprocessen; ga het Rijk verzoeken zorg te dragen voor het voorkomen van het opkopen van stikstof door semioverheidsinstanties in provincies buiten GS om, om de gebiedsprocessen te beschermen; en ga ook met de provincie Gelderland onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om stikstofvergunningen niet in te trekken als uiterste middel om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. En ik zou daarbij ook nadrukkelijk willen zeggen, als wij iets niet kunnen, communiceer dat en leg dat heel goed uit. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Actualiteitenmotie M110 van de leden Wolting (ChristenUnie, Van Elteren (GroenLinks), Stegenga (CDA), Krijgsman (PvdA), De Widt (D66) en Van den Dikkenberg (SGP) inzake Afspraak = afspraak.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van Actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door ChristenUnie.

Constaterende dat:

- Het Rijk en de provincies in 2020 bestuurlijke afspraken hebben gemaakt om elkaar te informeren over voornemens tot opkoop van (agrarische) bedrijven in het kader van extern salderen;

- De provincies niet door het Rijk geïnformeerd zijn over het opkopen van boerderijen ten behoeve van stikstofruimte voor de verbreding van de A27;
- Er geruchten gaan dat ook andere (semi)overheidsinstanties op de markt actief zijn om stikstofruimte op te kopen;
- De provincie is gestart met het voorbereiden van de gebiedsprocessen waarin stikstofreductie moet worden gerealiseerd en waarvoor het moeilijk is het vertrouwen van betrokken partijen te behouden en te verkrijgen en hen aan tafel te krijgen en te houden.

Overwegende dat:

- Het zowel wenselijk als noodzakelijk is voor de bestuurlijke samenwerking tussen overheidslagen om elkaar vroegtijdig en volledig op de hoogte te stellen van voornemens en uitvoeringen die beide overheidslagen treffen;
- Het stikstofdossier een gevoelig dossier is en om het vertrouwen van betrokken partijen te behouden en te krijgen de overheid als een betrouwbare partner in beeld moet zijn;
- De Provincie de opdracht en de ambitie heeft om stikstof reductie vanuit de gebiedsgerichte aanpak samen met de betrokken partijen bottom-up te realiseren en er voor dit kwetsbare proces vertrouwen nodig is en een helder en transparant speelveld.

Spreken uit dat:

- Het onwenselijk is dat het Rijk of andere overheidsinstanties stikstofruimte opkopen buiten de provincie en de gebiedsprocessen om.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Met het Rijk in gesprek te gaan over het belang van een open en transparant speelveld als belangrijke voorwaarde voor het slagen van de gebiedsprocessen.
- Het Rijk te verzoeken zorg te dragen voor het voorkomen van het opkopen van stikstof door (semi)- overheidsinstanties in de provincies, buiten GS om om de gebiedsprocessen te beschermen.
- Om te onderzoeken met de Provincie Gelderland wat de mogelijkheden zijn om stikstofvergunningen niet in te trekken als uiterste middel om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Wolting. Gecomplimenteerd met uw maidenspeech, want dat was het ook zeker. Dus dank u wel. [applaus] Fijn dat dat ook zo snel kon na uw installatie. Prima.

Dames en heren, de actualiteitenmotie, u kent de volgorde der dingen inderdaad. De gedeputeerde maakt inderdaad de goede beweging. Ik ga aanstonds de gedeputeerde het woord geven. Daarna is er voor die fracties, die dat wensen, de gelegenheid om ook een oordeel te geven over de ingediende motie. En dan tot slot is er gelegenheid voor de indiener, meneer Wolting, om het laatste woord te hebben.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Allereerst wil ik ook vanaf deze plek de heer Wolting van harte feliciteren met zijn maidenspeech. Ik weet dat het altijd een bijzonder moment is. Dat het al zo snel is, geeft aan dat u in ieder geval een heel interessante portefeuille heeft, waarvoor u waarschijnlijk hier nog vaak zult staan.

Dan de motie die is ingediend. Veel van wat erin staat, kan ik van harte onderschrijven. De duidelijkheid die er nodig is, ook tussen overheden, de moeilijkheid die er nu is, omdat de Rijksoverheid zaken doet die van invloed zijn op de processen, die toch al zo broos zijn en die we met elkaar proberen vorm te geven. Daarvoor ben ik natuurlijk al eerder ook naar het IPO gestapt en heb samen met de provincies afgesproken dat wij een gesprek eisen bij het Rijk. Ik zie deze motie op dat punt als een onderstreping daarvan. Deze motie kan ik ook mooi meenemen ook naar het Rijk toe om niet alleen over Rijkswaterstaat te praten, maar natuurlijk ook over wat mogelijk Schiphol in onze provincie aan het doen is. Dus ik zou deze motie willen omarmen.

Op de derde bullet waar u aangeeft dat de provincie Gelderland op dit moment natuurlijk ook een spoeddebat heeft hierover en de provincie Gelderland zegt dat zij iets kan doen aan wat Rijkswaterstaat heeft gedaan door de vergunningen niet in te trekken, ja, ik denk dat dat- Ik zeg toe dat ik dat ga bekijken. Dat we gaan onderzoeken wat wij daar eventueel in kunnen. Maar het lijkt er in ieder geval op dat- Gelderland heeft ten eerste het extern salderen openstaan. Dat hebben wij niet. Daar zitten een aantal beleidsregels aan. Op basis van die beleidsregels meent de gedeputeerde dat hij die vergunning niet zou hoeven in te trekken. Wij hebben die beleidsregels niet. Dus op grond daarvan kunnen wij dat op dit moment ook niet en maakt het dus gewoon niet mogelijk om die vergunningen in te trekken en dus iets te doen tegen het opkopen van deze twee – want bij ons in de provincie gaat het om twee boerderijen – van Rijkswaterstaat. Dus, ja, voorzitter, wij omarmen deze motie en ik zie het als een ondersteuning van de inzet die we op dit moment ook doen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Sterk. U mag wat mij betreft even gaan zitten, dan ga ik even een rondje maken door de statenzaal of er nog vertegenwoordigers zijn, Statenleden zijn, die hier het woord over willen voeren. Ik kijk even naar de fractie van GroenLinks. Die heeft niet de behoefte.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **VAN GILSE**: Dank voor het woord, voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen. In de motie staat namelijk 'tegen ongewenste ontwikkelingen' genoemd. Wat verstaat de gedeputeerde daaronder? Want het klinkt als iets wat heel positief interpreteerbaar is.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Gilse, mag ik u even onderbreken? De motie is van meneer Wolting. U stelt de vraag aan meneer Wolting, denk ik?

Mevrouw **VAN GILSE**: De gedeputeerde heeft het net omarmd, dus ik vraag dan ook heel erg hoe zij dat dan interpreteert en daarmee aan de gang gaat. Dus het is eigenlijk aan beiden.

De **VOORZITTER**: Oké. Ja. Een actualiteit is nadrukkelijk een debat van u onderling. Ik ga de gedeputeerde straks wel even gelegenheid geven om daar nog te antwoorden. Maar het is vooral van belang dat u het samen eens wordt.

Mevrouw **VAN GILSE**: Dan vraag ik het ook aan de heer Wolting.

Dan heb ik eigenlijk ook nog een vraag die gericht is aan de gedeputeerde. Dat is namelijk, vanochtend is in het AD een artikel verschenen over eventuele gesprekken die hebben plaatsgevonden tussen de provincie Gelderland en het Rijk. Ik vraag me eigenlijk af of dergelijke gesprekken van tevoren ook met de provincie Utrecht hebben plaatsgevonden of aan het plaatsvinden zijn. Hartelijk dank.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Ik kom daar straks nog even voor terug bij de gedeputeerden. JA21, niet de behoefte aan het woord. CDA, mevrouw Stegenga. Geen behoefte.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Dank u wel. Mijn fractie ondersteunt van harte deze motie. Ik denk dat het ons allen helpt om zo feitelijk mogelijk in deze hele discussie te blijven zitten. Dus daar gaan we graag mee verder.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Krijgsman.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Dank u wel, voorzitter. Voor de Partij van de Arbeid is het ook gewoon belangrijk dat we dit proces- We gaan samen de gebiedsgerichte aanpak in en dan kan het niet zo zijn dat een andere overheid daar toch weer verstoringen in gaat aanbrengen. Samen uit, samen thuis. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, we zijn in een situatie beland die niet meer te volgen is. Even een berichtje uit de markt. Alle aanvragen, vergunningsaanvragen, liggen op dit moment stil, omdat men zit te wachten op de nieuwe berekenmethodes van het RIVM met het AERIUS-model, waarvan het RIVM zelf heeft gezegd dat ze niet geschikt zijn voor vergunningverlening. Wat wilt u nog meer weten over de staat van dit land en de politiek? De wegenbouw heeft al tweehonderd miljoen schade, omdat we niet verder kunnen met het aanleggen van wegen, verbreden van wegen. Ook het spoor. Het gaat gewoon niet. Er is maar één oplossing voor dit probleem en dat is, die wetgeving moet van tafel. Er moet met noodwetgeving, met spoedwetgeving, een einde komen aan deze berekeningen van niet-bestaande problemen. Dat is misschien de beste omschrijving. Daar moeten we vanaf. We zien vandaag het bewijs.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Dank u wel, voorzitter. Als Partij voor de Dieren zullen wij deze motie steunen. Natuurlijk is stikstof een zeer, ja, ingewikkeld onderwerp. We hebben daar ook wel een eigen mening over. Maar zeker in het kader van de transparantie vinden wij deze motie heel erg belangrijk en daarom stemmen wij vóór. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ook wij zullen deze motie steunen. Wij moeten alleen wel denken bij deze motie aan motie 106 van vorige week, waarin heel duidelijk gevraagd werd om een scheiding aan te brengen tussen ammoniak en stikstofdioxide. Die heeft het helaas niet gehaald. Deze opkoop, dingen, laat weer zien waarom die scheiding eigenlijk wel heel erg belangrijk is, want die opkoop had anders niet

plaats kunnen vinden hiervoor. De fracties die daar toen tegen hebben gestemd, die zou ik toch willen vragen om daar nog een keer over na te denken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, dank u wel. Deze week ontstond er ophef rond de aankoop van stikstofruimte voor rijksdoelen, zoals Schiphol en de A27. Buiten alle processen om zomaar winkelen in stikstofruimte is wat ons betreft echt een brug te ver. De rechter zou dit ook eens moeten toetsen, of die stikstofruimte dan ten goede komt aan de natuur of aan de wegen. Dat zou een mooie challenge zijn. Dat wordt nu met de PAS-melders ook beweerd. En klopt de bewering van de minister van Natuur en Stikstof gisteren in de Tweede Kamer – die verving daar de minister van I&W dat de opkoop samen met de provincies heeft plaatsgevonden. Dat stelde ze namelijk klip en klaar, dat de opkoop van de boerderijen samen met de provincie heeft plaatsgevonden. Dat deed bij mij wel even een belletje rinkelen. Heldere kaders zijn voor het gebiedsproces heel belangrijk. We hebben het ook gezien, de precaire situatie rondom het Stikstofcollectief. Die kaders moeten wij bieden. Volgens mij zijn deze nu te troebel en te onzeker en daarom ondersteunen we deze motie van harte, zodat we met het Rijk ook aan die kaders kunnen gaan trekken. En voorzitter, ik hoop dat de gedeputeerde na beschouwing zo meteen dat laatste minuutje, waarin ze nog kan reflecteren op deze onderlinge beraadslaging, kan reflecteren op het feit dat ze zojuist zei dat je pas PAS-melders mag legaliseren als verbetering van de natuur zichtbaar is. Ik ben heel benieuwd wat daar de bron van is. Wat is dan de planning? Als we nu stikstofruimte leegmaken, over hoeveel jaar zie je dan de verbetering van de natuur? Want dat kan aan heel veel facetten liggen. Ik ben wel heel benieuwd hoe we dat ooit kunnen onderbouwen en ook daarmee het salderen kunnen onderbouwen.

Voorzitter, dan nog een laatste reflectie. Het Stikstofcollectief constateert een aantal dingen. Met deze motie bieden we daar ook weer handvatten voor om die level playing field te krijgen. Dat leegroven van het buitengebied ook aan de kaak te stellen bij het Rijk. Is het ook niet voor de gedeputeerde een mooie rol om juist hierin ook de bestuurlijke kracht te laten zien van de provincie Utrecht richting de Staten Generaal? Ik herinner aan het feit dat de Staten Generaal bestaat bij de gratie van de Provinciale Staten. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, dank u, voorzitter. Ja, 50PLUS steunt ook deze motie. Ik had zelfs aangegeven dat wij mee wilden indienen en dat wordt alsnog hersteld. Wij maakten ons ook al zorgen over, ja, waar gaat de grond naartoe die gekocht wordt? Daarom wil ik toch wel even aanstippen – ook wel een beetje nog onze twijfels over de groundbank, die onze eigen provincie dus wil gaan ontwikkelen – dat we inderdaad heel open en transparant hierover moeten zijn van, wat gaat er met die grond gebeuren? Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: DENK, mevrouw Demir. Geen behoefte aan het woord.

Dan geef ik nu graag het woord voor beantwoording van een paar vragen die nog in de richting van de gedeputeerde zijn gesteld. Daarna krijgt de heer Wolting als laatste het woord.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde **STERK**: Voorzitter, dank, Ik proef in ieder geval brede steun voor deze motie en dat vind ik prettig, want dat is een opsteker ook voor de lijn die wij zelf als

College ook in hebben gezet op dit punt. Waar het gaat over 'zijn er nou gesprekken geweest', ja, formeel bestuurlijk zijn wij gewoon niet geïnformeerd. En ja, dat is ook juist de reden geweest waarom ik al eerder aan jullie heb aangegeven dat wij daarover in gesprek willen, omdat er gewoon spelregels moeten komen over hoe we nou omgaan met dit soort processen. Het is natuurlijk best ingewikkeld als verschillende overheden in een gebied bezig zijn zonder dat we daarvan op de hoogte zijn en dat het ook een enorme impact heeft op de gebieden. En waar het gaat over wat de minister heeft gezegd, ik vermoed dat dat te maken heeft met wat er in Gelderland is gebeurd en waar vanmorgen volgens mij een stukje over in het Algemeen Dagblad heeft gestaan. Daar schijnt in ieder geval ambtelijk afstemming te zijn geweest. Dan is nog steeds de vraag- Vind ik, ambtelijke afstemming is echt iets anders dan formeel bestuurlijk worden geïnformeerd en daarmee ook tot afspraken natuurlijk kunnen komen over hoe je dat doet. Dat is de wens die ik in ieder geval bij het Rijk neer wil leggen en waarover wij tot afspraken willen komen.

Mevrouw **VAN GILSE**: Dank, voorzitter. De gedeputeerde zei dat er dus geen formeel bestuurlijke afstemming is geweest, maar is er dan wel informeel of ambtelijk afstemming met de provincie Utrecht geweest?

Volgens mij heeft gedeputeerde Schaddelee al eerder aangegeven ook aan de Staten dat er weleens informeel even iets is gezegd over dat er mogelijk ook iets zou gezocht gaan worden vanwege de A27. Maar formeel bestuurlijk hebben wij nooit hierover een gesprek gehad. Dat is ook de reden waarom ik verzoek om dat gewoon- Dat we daar afspraken over maken om daar transparantie over te krijgen en van elkaar te weten wat we doen, zodat we elkaar niet in de wielen rijden met de ambities die we hebben.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Dan tot slot- Nou-

Gedeputeerde **STERK**: Er is nog één vraag, voorzitter, die ik nog moet beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Nog één vraag. Ja.

Gedeputeerde **STERK**: Dat gaat over de PAS-melders. De heer Van den Dikkenberg die zei, maar hoe zit dat nou precies met dat het eerst naar de natuur moet en dan pas naar PAS-melders? Dat heeft te maken met het additionaliteitsbeginsel, waarbij je moet kunnen laten zien dat de natuur geacht wordt te gaan herstellen op basis van andere maatregelen mogelijk, waardoor je de ruimte dan dus niet daarvoor nodig hebt en hem dus kunt steken in PAS-melders. Dat is iets wat de rechtbank heeft uitgesproken en waar wij ons gewoon aan te houden hebben. Overigens is de vraag ook wel of de ruimte die Rijkswaterstaat nu heeft voor de A27, of dat daar ook niet van toepassing is, dat het ook daarvoor geldt dat ze eerst aan het additionaliteitsvereiste zouden moeten voldoen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wolting voor het slotwoord.

De heer **WOLTING**: Dank u wel, voorzitter. Ook hartelijk dank voor de uitgesproken steun.

Nog even een vraag van de VVD over wat wij verstaan onder 'ongewenste ontwikkelingen'. Dat zijn ontwikkelingen die wij als Staten niet wensen, zoals we dat vastgelegd hebben in onze eigen beleidsregels en weet ik wat allemaal meer. Ik denk niet dat het verstandig is om in moties te gedetailleerd dat soort dingen op te gaan noemen, want dan lopen we helemaal vast.

Wat dit debat ook wel aangegeven heeft, is dat het misschien verstandig kan zijn – en dat is ook de vraag die ik aan de gedeputeerde zou willen stellen – van, denk nog eens na of wij wat moeten gaan doen met onze beleidsregels? Of wij misschien ook daar heel

snel dingen neer moeten gaan zetten om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. En de tweede vraag – dat is eigenlijk nog niet helemaal scherp.

De **VOORZITTER**: Er is geen termijn meer voor de gedeputeerde.

De heer **WOLTING**: Prima. Maar dat zou ik graag mee willen geven. Ik zou ook de gedeputeerde mee willen geven van, we hebben geen beleid over extern salderen. Misschien zit daar nog een haakje in om de strijd aan te gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit agendapunt. Ja, mevrouw van Gilse, u wil nog het woord. Misschien even via u, maar ik wijs Provinciale Staten erop dat u een keur aan mogelijkheden hebt om debatten in de Staten te agenderen. De actualiteitenmotie dient het doel dat u onderling over een motie met elkaar in debat gaat. Het is geen vragen halfuurtje in de richting van het College. Dat is nadrukkelijk niet bedoeld. Daar zijn andere instrumenten voor in het Reglement van Orde.

Mevrouw **VAN GILSE**: Snap ik, maar ik wil graag een verduidelijking van het antwoord op mijn vorige vraag. Over. of er dus inderdaad ambtelijke afstemming is geweest en of daar dan actie op is ondernomen door het College.

De **VOORZITTER**: De termijn is nu wat mij betreft afgesloten. Dus de gedeputeerde heeft daarop geantwoord. Er is volop gelegenheid op een ander moment om daar weer op terug te komen.

Mevrouw **VAN GILSE**: Kan er schriftelijk op worden geantwoord?

De **VOORZITTER**: Ik wacht het af. Dank u wel. Goed, dan zijn we aan het eind gekomen aan de beraadslagingen over de actualiteitenmotie, geagendeerd om nummer 5.

De discussie wordt gesloten.

6.

[Statenvoorstel Verlenging Cultuur- en erfgoedprogramma 2019-2023 \(PS2022BEM99\)](#)

De **VOORZITTER**: En gaan wij over naar agendapunt 6. Dat is het statenvoorstel Verlenging Cultuur- en erfgoedprogramma 2019-2023. U hebt dat geagendeerd als hamerstuk, maar de heer Dercksen wil daar nog een stemverklaring bij afgeven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen voor een stemverklaring.

De heer **DERCKSEN** (stemverklaring): Wij zijn daar tegen, omdat het initiële plan, wij daar ook tegen waren. Dat is vooral, omdat wij niet voor zijn voor het organiseren van festivals en allerlei andere soorten van amateurtoneel. Daar zijn we niet voor. Andere zaken liggen ons wel aan het hart. Erfgoedparels en ander Nederlands erfgoed. Maar het is een voortzetting van het programma waar we tegen waren. Om deze reden worden wij dan ook geacht tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Waarvan akte. Dan stemt provinciale Staten in met het voorstel.

Het statenvoorstel wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder nr. PS2022BEM99.

7.

[Statenvoorstel Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer \(PS2022BEM81\)](#)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 7, Statenvoorstel Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer. Daar stemt u mij in. Dank u wel.

Het statenvoorstel wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder nr. PS2022BEM81.

8.

[Statenvoorstel Opheffen geheimhouding documenten \(PS2022BEM101\)](#)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 8, Statenvoorstel Opheffen geheimhouding documenten. Kunt u mee instemmen? Dank u wel.

Het statenvoorstel wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder nr. PS2022BEM101.

9.

[Statenvoorstel Normenkader 2022 \(PS2022FAC16\)](#)

De **VOORZITTER**: Dan is agendapunt 9 aan de orde. Statenvoorstel Normenkader 2022. Daar stemt u mee in? Dank u wel.

Het statenvoorstel wordt zonder discussie en hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder nr. PS2022FAC16.

10.

[Statenvoorstel Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering \(PS2022FAC17\)](#)

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij agendapunt 10. Dat is het Statenvoorstel Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering. Vanuit de commissie is gekozen voor een klein debat.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Oude Wesselink.

De heer **OUDE WESSELINK**: Dank u wel, voorzitter. Wat GroenLinks betreft, kan het kort worden gehouden. We hebben eerder zorgen geuit tijdens de vergadering ten aanzien van een aantal standaarden, maar dat is door middel van een erratum aangepast. Dus daarvoor onze hartelijke dank. We hebben geen aanvullende bijdrage. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Oude Wesselink. Dan geef ik nu graag het woord aan meneer Janssen van de VVD. Als net zo kort is als meneer Oude Wesselink, dan-

De heer **JANSSEN**: Geen woordvoering.

De **VOORZITTER**: Dan wilde ik u zeggen, dan bespaar ik u de loop naar het spreekgestoelte. Dank u wel.

JA21, meneer Van Wijk.

De heer **JANSSEN**: Mijn collega misschien wel, want die zou het eigenlijk doen.

De **VOORZITTER**: Even kijken. Is er verwarring in de VVD-fractie? [...]

De heer **DE BREY**: Nee, hoor, voorzitter, in de commissie hadden wij nog wel het voorstel gedaan om de audioapparatuur vervroegd af te schrijven, maar dat was meer een grapje dan daadwerkelijk iets-

De **VOORZITTER**: Ja, leuk. Dank u wel. Ook bij uw voorzitter is het begrip 'audioapparatuur' toch een puntje van- Nou ja, een steentje in de schoen. Maar het gaat goed. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Wijk.

De heer **VAN WIJK**: Dank u wel. Onze inbreng zal verwoord worden door de heer Dercksen van BVNL in onze tijd.

De **VOORZITTER**: Dat is heel royaal, maar ik kijk even- De heer Dercksen maakt al aanstalten, maar ik ga toch nog even kijken of andere fracties- Het CDA geen woordvoering op dit punt? D66 geen woordvoering op dit punt? Partij van de Arbeid geen woordvoering op dit punt? ChristenUnie niet? Nee. Meneer Dercksen, u hebt het woord. BVNL.

De **VOORZITTER**: Ik schors- Ik had dit niet moeten zeggen. De vergadering is even geschorst.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dan heropen ik onze vergadering, met veel dank aan de mensen die het euvel hebben verholpen. Het woord is bij agendapunt tien Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering. Is het woord aan meneer Dercksen van BVNL.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Dank, voorzitter. De commotie is weg.

Voorzitter, het lijkt een onbeduidend voorstel. Het gaat min of meer over het onderhoud van het vastgoed van de provincie. Maar laat ik toch een aantal dingen aanstippen. Eerst het MOP-meerjaren onderhoudsprogramma of plan. Dat hebben we niet. Dus we gaan oordelen over een plan dat we niet hebben. Dat vind ik curieus, want onze taak is om het College te controleren. En daarnaast waren alle variabele lasten even hoog

als de vaste lasten. Dat is ook al vreemd. Ik heb begrepen uit een memo die er achteraan kwam, dat dat is gebeurd, omdat de kosten van een vast en variabel zijn opgeteld van 2021 tot 2030, tien jaar, en gedeeld door tien. Dat is vreemd want dit voorstel gaat over 2022 tot 2026. Hoe dan? Kan de gedeputeerde mij dat uitleggen? En hoe zit het met inflatie, als je tot 2026 dezelfde bedragen hebt? Dit alles maakt wat ons betreft – en ‘ons’ is in dit geval BVNL en JA21 – niet de meest geloofwaardige indruk.

Nou ja, en verder staat dit stuk vooral vol van klimaat. We moeten niet alleen energie besparen, maar ook grondstoffen besparen. Dat is op zich natuurlijk een nobel doel. Niemand zal ertegen zijn. Maar ik heb toch maar even een plaatje meegenomen. Dat was al even in beeld. Ik hoop dat het nog een keer in beeld kan komen zonder dat alles op hol slaat. Ja, dat lukt. Dit plaatje is van het Amerikaanse ministerie van Energie, waaruit blijkt dat met name zon en wind een enorm beslag legt op grondstoffen. Helemaal onderaan, bijna bij nul, ziet u gas. En denk nou eens even rationeel na. Ik hoor mensen in deze hoek altijd zeggen: we hebben maar één aardbol. Gaan we die dus helemaal afgraven voor wind en zon of kiezen we voor een energievorm die het minste grondstoffen nodig heeft? Ik zou daar een reflectie op willen van de gedeputeerde.

Twee slotopmerkingen. Dit kantoor heeft nu label C, omdat we zijn aangesloten op het verbranden van bomen van Eneco, energiecentrale in de stad. Daar krijg je dus niet alleen vieze longen van, maar ook een label C. Gefeliciteerd. En verder – en dat vind ik helemaal curieus, want u gaat het natuurlijk allemaal aannemen – staat dat alles wat een terugverdientijd heeft van minder dan 25 jaar klimaatneutraal is. Dus als ik in mijn tuin een heel klein bruinkoolcentraletje begin – en die verdient zich denk ik intussen in een halfjaar terug – is dat dan opeens klimaatneutraal? Kan de gedeputeerde mij dat uitleggen? Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Dercksen. Partij voor de Dieren geen woordvoering op dit punt? SP/Socialisten Utrecht ook niet. SGP, de heer Van den Dikkenberg ook niet. 50PLUS denk ik geen woordvoering, mevrouw Hoek, op dit punt? Nee. Heel druk met de heer Kocken. Dus dat is heel goed. DENK, ook geen woordvoering op dit punt. Dan vraag ik de gedeputeerde om te reageren op de gemaakte opmerkingen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dank u wel, voorzitter. Misschien toch altijd even goed om nog van tevoren te schetsen welk kader u nu precies hier vaststelt. Bijna een jaar geleden heeft uw Staten het hoogste kader vastgesteld als het gaat over investeringen: De Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren. Daarin geeft u aan op wat voor momenten u gerapporteerd wilt worden, hoe wij omgaan met bepaalde afschrijvingen, hoe we omgaan met risico's, hoe we de jaarlijkse kapitaalslasten indexeren. Dat zit allemaal in die nota geregeld. Eén keer per jaar stelt u vast, wat gaan we daadwerkelijk investeren? In wegen, in tunnels of hier in ons pand in ICT of kantoormeubilair of aan ons pand zelf. Dit stuk geeft eigenlijk richting mee aan die investeringen die we doen in onze eigen kapitaalgoederen. U doet hier uitspraken en dat stelt het College u voor, voor de komende vier jaar bij onze investeringen in onze eigen kapitaalgoederen vooral in te zetten op twee grote trends. Verduurzaming – en dat pakken we zowel als het beperken van ons energieverbruik – en circulariteit in onze bezittingen die we hebben. En de tweede grote trend die we zien, is het hybride werken. Ook dat vraagt om een investering. Dus als leidend principe geeft u met deze nota mee: ga in de komende jaren investeren op die manier; en jaarlijks bij de kadernota en de begroting stelt u die stukken dan vast hoe we daar invulling aan geven. Dus dat is de status van het stuk wat wij doen.

Even, zoals ik mij herinner in de commissie, was er wat verwarring over de termen die ik achteraf ook misschien niet zo gunstig gekozen vind. Dat zeg ik ook zelf in het memo.

Dat gaat over de variabele lasten en de vaste lasten. Daar was het niet of de variabele lasten en de vaste lasten hetzelfde zijn, want dat is ook niet zo. Dat zei de heer Dercksen net. Kijk bijvoorbeeld naar de tabel bij het huis van de provincie, dan ziet u dat de vaste lasten 515.000 euro per jaar zijn en de variabele lasten 885.000. Dus die zijn niet hetzelfde. Maar het punt was dat de variabele lasten elk jaar hetzelfde zijn. En de vraag die ik, zo heb ik hem toen begrepen in de commissie althans: hoe kan het nou dat je variabele lasten hebt, die elk jaar hetzelfde zijn? Het memo gaat daarop in. Want de variabele lasten- En ik vind dus, nogmaals, de woordkeuze- We hadden het beter over planmatig onderhoud kunnen hebben, denk ik achteraf. Maar de variabele lasten zijn de lasten die niet elk jaar zich voordoen, maar die wel kunt voorzien. Voorbeeld in het Memo Schilderwerk. Eens in de vijf jaar schilderwerk. Je spaart elk jaar een bedrag. Geef je niet uit. Maar als na vijf jaar de schilder binnenkomt, geef je ineens wel een heel groot bedrag uit. Dus per jaar verschillen de uitgaven. Die zijn variabel. Maar de last die we opnemen, die stellen we wel op een consequent bedrag. Die bedragen zijn berekend op een tienjarige planning, of soms langer zelfs. Sommige planningen zijn wel twintig of dertig jaar. Daar ligt een hele onderbouwing voor. Een spreadsheet van duizenden regels, kan ik u stellen. En dat leidt tot deze bedragen. We leggen in het memo uit dat als je in een jaar minder uitgeeft dan op de begroting staat, we dat geld in de reserve stoppen. En als een jaar de schilder er daadwerkelijk is, dan halen we dus uit die reserve dat geld om die nota van die schilder te betalen. En zo doen we dat. Dat leidt dus tot een jaarlijkse, vaste variabele last. De woordkeuze vind ik ongelukkig. Gaan we bij de volgende P&C-stukken harmoniseren, want ik zou liever over planmatig onderhoud spreken. Dat vind ik logischer. Dus dat in reactie op het eerste punt.

Ja, en dan de heer Dercksen, die wel tabellen en de grafieken laat zien, waar ik niet tot in alle diepte op in wil gaan. Daar zitten bijvoorbeeld niet de fossiele brandstoffen bij die we daar- Ons gasverbruik zit daar bijvoorbeeld gewoon niet in, in dit soort Staten. Wat toch wel echt de hoofdlijn is van dit College, is dat wij denken dat bij onze investeringen die we doen in onze eigen kapitaalgoederen, ja, het ontzettend vanzelfsprekend is dat we nu investeren in verduurzaming, dat wij proberen onze energierekening omlaag te krijgen, dat we energie willen besparen, dat we daar allerlei maatregelen voor nemen. En dat we ook gaan kijken naar de opwek van energie. Ons streven is om nul op de meter te zijn in 2030. Dat vinden wij echt gewoon passen in deze tijd. Dat stellen we in deze nota vast, die ambities. En in die richting gaan we opereren. Het zou best zo kunnen zijn dat u over vier jaar, als we weer wat verder zijn, nog misschien weer nieuwe accenten zet voor de komende jaren. Maar dat is de hoofdkeuze die hier staat en waar het College echt in gelooft dat we ook op die manier moeten investeren in ons bedrijfskapitaal en onze kapitaalgoederen.

En ik probeerde even de zin te herleiden van de 25 jaar. Ik kon hem niet zo snel vinden. Maar wat bedoeld is, is als wij een investering doen die zichzelf in 25 jaar terugverdient- Dus weliswaar geven we een bepaald bedrag uit wat leidt tot kapitaalslasten, maar het leidt tot lagere energielasten en dat rekent zichzelf in 25 jaar rond, dat het eigenlijk een no brainer is. Dan moet je hem altijd doen. Want die loopt over de lange termijn in onze begroting eigenlijk gewoon rond, omdat het uitgaat van een rendement. Ja, wij betalen minder aan rente dan je dan terugpakt op die investering. Dus zo is die hier bedoeld.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel, gedeputeerde. Dan is een eind gekomen aan de beraadslagingen over dit voorstel en zullen we er straks over stemmen. Dank u wel.

De discussie wordt gesloten.

11.

Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid (PS2022RGW123)

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar het volgende agendapunt en dat is agendapunt 11. Dat is het Statenvoorstel Beleidskader Strategisch Grondbeleid. Opnieuw een klein debat. Als eerste wil ik graag het woord geven aan mevrouw De Jong van GroenLinks. U mag zelf kiezen of u het achter het spreekgestoelte wil- Het hangt een beetje van de lengte van uw betoog af. Maar mevrouw De Jong gaat ons wat vertellen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG**: Voorzitter, GroenLinks juicht het toe dat de provincie een actieve rol in het grondbeleid gaat spelen. Een actievere rol dan tot nu toe. Een actief grondbeleid kan een bijdrage leveren aan de provinciale doelstellingen op het terrein van natuur, landbouw, energietransitie en woningbouw. We noemen nadrukkelijk deze meerdere ontwikkelingen, al is het duidelijk dat de niet-gerealiseerde natuurontwikkeling voor GroenLinks een grote zorg is. GroenLinks heeft al eerder gesteld dat de titel van dit voorstel wat verwarrend is. Hoofdonderwerp van dit voorstel is immers het instellen van een provinciale grondbank. Dat beschouwen wij als onderdeel van een strategisch grondbeleid. Grond is in toenemende mate een bepalende factor door de schaarste. De hier voorgestelde grondbank kan de mogelijkheden vergroten om de ingewikkelde puzzel met schaarse grond te leggen. Maar de vraag is wel: gaan wij die grond ook daadwerkelijk zelfstandig verwerven?

Bij de behandeling van de kadernota op 29 juli jongstleden is een toezegging gedaan om het gebruik van het instrument voorkeursrecht bij het statenvoorstel te betrekken. Daarop is een motie van onder andere GroenLinks ingetrokken. Dat komt nu in het voorstel niet terug. Inmiddels hebben wij een informatiebijeenkomst gehad waarin uitleg werd gegeven dat de Wet voorkeursrecht niet direct kan bijdragen aan de grondbank omdat in de Wvg altijd een nieuwe bestemming moet worden voorzien en we in de grondbank juist flexibel willen zijn met grond. Dat betekent onzes inziens niet dat de Wvg niet van nut kan zijn in het strategisch grondbeleid als geheel. Onze vraag aan GS is: klopt het dat daar door de provincies onderzoek naar wordt gedaan? We beschouwen de toezegging gedaan bij de behandeling van de kadernota nog niet als voldaan en gaan ervanuit dat dit punt terugkomt bij de Grondstrategie Landelijk Gebied.

Het voorliggende voorstel is een stap verder in het grondbeleid. Het is zeker een stap in de goede richting en kan daarom rekenen op instemming van GroenLinks.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Dank u wel, voorzitter. De VVD heeft naar aanleiding van de commissiebehandeling nog een nakomende schriftelijke vraag aan het College gesteld betreffende de functiescheiding in dit huis. Die vraag is uitgebreid en uitstekend beantwoord, waarvoor dank. Dat geeft ons in ieder geval het comfort dat de provincie in haar rollen zuiver blijft acteren. Dat is belangrijk ook om vermeld te hebben.

Dan onze waardering van het voorstel, zoals het College dit doet. De VVD – ik zal er eerlijk over zijn – onze fractie stond niet te juichen bij dit voorstel. Tegelijkertijd zien we het wel als iets wat kan helpen in de opgaven die op dit moment op de provincie afkomen. Tegelijkertijd zijn wij niet per se een groot voorstander van een actieve grondpolitiek. Dat past nou eenmaal niet zo bij de VVD. Maar we zijn wel bereid om dit instrument het voordeel van de twijfel te geven.

Naar aanleiding van de commissiebehandeling, met name ook- Ik kijk de collega van de SGP aan, die daar een aantal vragen heeft gesteld, die betrekking hadden op, ja, we hebben eigenlijk nog geen strategische inkadering. Wanneer gaan we dit instrument

dan precies inzetten? Waarvoor? Welke doelstellingen? We hebben net bij de motie die door de ChristenUnie werd ingediend ook gezien hoe belangrijk het is om vooraf te weten en af te spreken met elkaar: waarvoor ga je een instrument inzetten en hoe ga je dat dan precies doen? Dus om die reden, ook gehoord hebbend de beantwoording van de gedeputeerde in de commissie, gaan wij een motie indienen, waarin wij – en dat doen wij samen met 50PLUS – het College vragen om het instrument pas in te zetten op het moment dat we als Staten met elkaar hebben gesproken over: wat is nu precies onze strategie in het landelijk gebied; waarvoor willen wij gronden gaan aankopen? En niet vooruitlopend daarop, voordat we met elkaar daarover van gedachten hebben gewisseld, dit instrument al in te zetten. Dit is in lijn ook met de beantwoording van het College in de commissie, maar leggen we graag nog even vast in een motie. Ik heb gezegd.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, dank. Een vraag aan de heer Janssen. Of hij ook overwogen heeft om van deze motie een amendement te maken, om in het besluit op te nemen dat pas na de visie daar gebruik gemaakt wordt van. Waarom is er dan voor een motie gekozen?

We hebben voor een motie gekozen, omdat wij goed gehoord hebben dat de intentie van de gedeputeerde – maar goed, ik denk dat hij daar straks nog nader op in zal gaan – in de commissie, zoals wij hem interpreteren, is dat er eerst strategische doelstellingen zouden moeten zijn, voordat het instrument- Hij had het letterlijk over het invullen van de instrumentenkoffer, of woorden van die strekking. En wij willen dat nog even met een motie benadrukken zonder dat we nou per se het besluit willen veranderen. Dat is de reden waarom we voor een motie kiezen. En die motie dien ik bij deze in. En ik heb gezegd, voorzitter.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M111 van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet grondbank.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid (PS2022RGW123).

Constaterende dat:

- Het college van GS voorstelt een grondbank in te stellen;
- De grondbank een instrument is ten behoeve van strategische doelstellingen van de provincie Utrecht;
- Provinciale Staten in een later stadium gaan discussiëren over de strategie landelijk gebied.

Overwegende dat:

- De strategie landelijk gebied op dit moment nog niet vastgesteld is;
- Inzet van het instrument grondbank afhankelijk is van de door Provinciale Staten vastgestelde strategie.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het instrument grondbank pas in te zetten nadat de strategie landelijk gebied door Provinciale Staten is vastgesteld;
- Tot dat moment geen strategische en anticiperende aankopen voor de grondbank te doen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Janssen. Dan is deze motie ook onderdeel van onze beraadslaging en gaan we er straks over stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ja, dank, voorzitter. Collega's, voor ons ligt het statenvoorstel actief grondbeleid, eerder behandeld op 30 september 2020 en later in de genoemde commissies. We hebben daar nog een paar opmerkingen en een enkele vraag over, want wij worstelen wat met dit voorstel, zoals we dat steeds hebben gedaan. We hebben geen probleem met verdere toetreding tot de grondmarkt indien het gaat om de borging van de basics of life, zoals wij dat altijd maar noemen. Mits zonder een particulier winstoogmerk of bedrijvigheid, want dan valt een genoemde categorie bestemming zoals de energietransitie gewoon af. Daar zit voor mijn fractie eigenlijk het probleem met dit voorstel. Het destijds verworpen amendement, dat ik in 2020 heb ingebracht, wilde dan ook dat de provincie alleen grond aankoopt ten behoeve van bestemmingen waar iedereen gratis en onbeperkt gebruik van kan maken, zoals natuur of monumenten, landschapsrestauratie, fietspaden of andere infrastructuur, zoals provinciale wegen of openbaar vervoertracés. Dus voor doelen die na aankoop alleen nog eigenlijk onderhoudskosten vergen en daarmee eigenlijk ook niet zo onderhevig zijn aan waardefluctuatie. Hoewel de groundbank alleen in het landelijk gebied moet worden toegepast, kunnen we ons een aankoop van bijvoorbeeld een cultuurhistorisch stuk grond of natuur, om dat toe te voegen aan de Utrechtse voorraad, ook voorstellen, indien dit van toepassing is, buiten het landelijk gebied of deels daarbuiten. Om het bij elkaar te voegen. Dat kan ook het geval zijn bij een openbaar vervoertracé. Ja, misschien kan zo'n uitzonderingsbepaling – hoeft niet nu, hoor – nog aan het beleidskader worden toegevoegd. De vraag is even, aan de gedeputeerde, hoe hij daarover denkt. Dus of het echt helemaal altijd strikt voorbehouden is aan die gebieden die gedefinieerd staan onder het begrip 'landelijk gebied'.

Ja, we blijven wat twijfel houden over het totaal integraal kunnen maken van een afwegingstoets op alle grondcases. Die verwachting wordt uitgesproken in het statenvoorstel. Het doet ons toch wat denken aan de man met een lengte van één meter negentig, die door een rivier wilde waden die gemiddeld één meter vijftig diep was. Hij verdronk.

Wij zullen de motie van de VVD over het ontbreken van de strategische inkadering overigens steunen. Dat is een goede motie. Die gaan we steunen.

En tenslotte nog een tweetal zaken, wellicht wat toelichting op. De verkoopverplichting. Er staat in het voorstel een bepaling over de verkoopverplichting na vijf jaar en de tijdelijkheid van een grondaankoop. Onze vraag is eigenlijk: wat als nou na een gunning een project wordt stilgelegd? Want dan kan er waardeverandering plaatsvinden. Dus stel, je koopt een stuk grond aan. Dat wordt later toegezegd aan een bepaalde bestemming – wind/zonnepark, circulaire ecoboerderijen, lightrail, weet ik wat – en op enig moment stopt dat. Dat zou kunnen. Dat zou kunnen. En dan dus de periode tussen een gunning of een concessieverlening, of u kunt die grond daarvoor gebruiken, en de daadwerkelijke ingebruikname. Stel dat daartussen iets gebeurt, wat gebeurt er dan? Wat gebeurt er dan in de afwaardering en de kosten die dan ontstaan? Misschien kan daar nog even op gereflecteerd worden?

En mijn laatste vraag is, in het voorstel zit ook een – of in de stukken – beslisboom. Dat is overigens een heel helder model. Ik kan niet anders zeggen. En dat beslismodel, die beslisboom, die geldt voor aankopen. De vraag is: maar geldt diezelfde beslisboom, of een

alternatieve beslisboom die wij niet kennen, ook voor verkopen met de tijd? Dus wordt dan dezelfde procedure of een vergelijkbare procedure doorlopen? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Dank u, voorzitter. De CDA-fractie staat positief tegenover dit voorstel. Dat heeft ook toch wel een reden, omdat eindelijk, eindelijk, wordt ingelost wat in 2018 al in de Landbouwisie is vastgesteld, dat de provincie toe moet naar een grondbeleid waarmee wat makkelijker heen en weer geschoven kan worden. Dus ik hoop dat dit instrument ook echt bij zal dragen, als het gaat om de problemen die we hebben rondom stikstof.

We hebben nog wel een paar vragen. Eigenlijk is dat net ook voor een beetje naar voren gekomen, in iets andere bewoordingen, door de VVD. We hebben nu een grondbeleid. We kunnen straks geld gebruiken om strategisch gronden aan te kopen. Maar ik zou ook graag – en misschien kan dat in de aanloop naar de eerste aankoop van een hectare – dat we duidelijk een visie krijgen over op welke gronden we het dan ook echt strategisch vinden en daaraan gekoppeld ook komen tot een echt acquisitiebeleid. Want dat ontbreekt nog enigszins in het stuk.

Er zit ook een spanning in het verhaal. De spanning die erin zit, dat gaat om met name over de spanning tussen de aankoop en de verkoop. Hoe scheiden we dat ook in de organisatie? En een andere spanning die erin zit – en daar wil ik ook graag een reactie op van de gedeputeerde – het kan juridisch wellicht wat vertraging oplopen als we gaan kijken naar aankoop en verkoop. Ik zeg niet dat het altijd zo is, maar juristen hebben vaak wat meer waarborgen nodig dan de handel in grond. Dus ik wil graag ook vanuit het College horen hoe zij denken dat je toch voortvarend kunt handelen en juridisch op de juiste wijze de zaak afwikkelt.

En een laatste vraag is, er staat in de beslispunten – met name beslispunt vijf – GS kan in de P&C-cyclus verantwoording afleggen. Zou het, gelet op de consequenties van dit grondbeleid en toch de impact die het kan hebben, niet beter zijn als daar staat 'moet verantwoording afleggen'? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Voorzitter, dank u wel. Dit statenvoorstel is wat ons betreft een kleine, maar wel heel belangrijke aanpassing aan het grondbeleid wat we in de provincie al hebben. Onze fractie heeft regelmatig gepleit om door te gaan naar een actiever grondbeleid, gezien de heel grote serie opgaven die we in het landelijk gebied hebben. Wij denken dat deze uitbreiding van ons grondbeleid ons daar flink bij gaat helpen. We hebben ook niet zoveel last van koudwatervrees. We vinden de motie van de VVD niet nodig om op dit moment daar nog weer een beperking in te leggen. Wij zouden zeggen: ga er zo snel mogelijk mee aan de slag, want het gaat ons alleen maar helpen bij al die opgaven. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: Dank u wel, voorzitter. Ook wij hebben daar niet heel veel tijd voor nodig. We gaan, zoals al gezegd, over naar een actiever grondbeleid. De PvdA vindt dat een goede ontwikkeling. De provincie Utrecht kan nu ook strategisch gronden aankopen, ook als het onzeker is wat we daarmee gaan doen. Wij hadden graag nog gezien dat het ook nog mogelijk zou worden als de provincie op langere termijn grond in bezit kan houden, die langjarig verpacht kan worden, zodat we daarmee schuifruimte kunnen creëren om boeren te helpen. Dat is helaas met dit grondbeleid nog niet mogelijk. Verder waren er

wat vragen bij het instrument Wvg. Na de infosessie is wel duidelijk geworden dat de Wvg niet ingezet kan worden bij de grondbank, omdat de doelen daar nog niet vastliggen. Dat betekent wat ons betreft niet dat de Wvg niet behulpzaam kan zijn als het gaat om aankopen voor grond, waarbij de doelen wel vastliggen in de toekomst. Dat is onze inbreng. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Bedankt, voorzitter. De ChristenUnie vindt het verstandig om een meer actief grondbeleid te gaan voeren. Door gronden aan te kopen, kan de provincie meer sturing geven en vaart maken in een aantal dossiers, zoals woningbouw, landbouw en mobiliteit. Wat ons betreft gaat het niet om een investering in de toekomst om zoveel mogelijk rendement te behalen, maar het gaat om het maatschappelijk rendement. Tijdens de commissiebehandeling zijn onze vragen naar tevredenheid beantwoord en kunnen wij instemmen met het voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, dank. Voorzitter, ik kom nog uit de tijd dat er kabinetten vielen over grondbeleid. 1977, kabinet Den Uyl, gestruikeld vanwege voormalige CDA'ers – KVP, AVP, ARP'ers die in dat kabinet zaten – die voet bij stuk hielden. Kom daar nog maar eens om, voorzitter. En intussen zijn we zo ver afgedaald dat nota bene de VVD intussen, de voormalig liberalen, voor grondbeleid zijn.

De **VOORZITTER**: Meneer Westerlaken wil een punt maken, denk ik, over het roemruchte verleden. Gaat uw gang, meneer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Nee, ik wil geen punt maken. Ik zou graag van de heer Dercksen zijn uitleg over die crisis horen, want alleen melden dat er een crisis was, vind ik iets te beperkt

De **VOORZITTER**: Ja, maar ik zou hem er niet toe willen uitnodigen om een hele geschiedenis- Die is ontzettend leuk. Daar kunnen we nog een keer een afspraak over maken. Maar meneer Dercksen misschien kort daarop reageren en dan kunt u vervolgen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, er lag een wetsvoorstel voor, meneer Westerlaken, waar de CDA-fractie – of in ieder geval, KVP, ARP – toen amendementen op indiende. Van Agt nam dat over, maar dat kreeg hij in het kabinet niet voor elkaar. Toen is het kabinet gevallen. Ja, ik ben geschiedenisleraar. Misschien kan ik dat erbij gaan doen.

De **VOORZITTER**: Ik vind het een heel adequate uitleg.

De heer **DERCKSEN**: Ik ook.

De **VOORZITTER**: Meneer Westerlaken, tot slot.

De heer **WESTERLAKEN**: Nou, het lijkt in ieder geval niet op wat hier voorligt. Dat moet u ook- Dit heeft nog niet in de verste verte hetzelfde punt waar het op gebarsten is toen, als wat wij hier nu gaan besluiten. Maar dat-

De heer **DERCKSEN**: Ja, nou ja, het was grondbeleid. Zoveel is duidelijk. En we hebben het hier over grondbeleid en we praten ook best wel over een principiële keuze: moet de overheid grondbeleid gaan voeren? Intussen zijn er weinig partijen die vinden dat

dat niet thuishoort bij een overheid. Wij zijn er daar een van. Als je – laat ik maar gelijk even swappen door mijn bijdrage – een woningbouwopgave hebt of een infrastructurele opgave hebt, dan heb je andere instrumenten. Daar heb je helemaal geen grondbank voor nodig. Dus wat ons betreft trekt de overheid zich daaruit terug. Dat was het belangrijkste deel van mijn inbreng. Wat je ook ziet, is dat – dat staat ook in het stuk – dat dit soort Colleges dit beleid gaan gebruiken voor hun eigen winkel: energie, windmolens, CO₂-reductie – ik had een plaatje meegenomen van China, over CO₂ gesproken – of over stikstof. Ja, dank je de koekoek. Wij vinden niet dat de overheid zich met dit soort beleid moet bemoeien en dan hun eigen dogma's uit moeten rollen.

Nog even over CO₂. Dus ik vraag aan de gedeputeerde: hoeveel CO₂ gaat hij nou precies reduceren? Die laatste, onderste lijn, is Nederland. Dat is de x-as, voor zover mensen nog weten wat de x-as. Dat is het onderste lijntje. Dat is die horizontale lijn. En die haakt- Dat is China. Dus hoe gaat de gedeputeerde mij uitleggen dat het reduceren van CO₂ met grondbeleid in de provincie Utrecht enig nut heeft? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Dank u, voorzitter. Omdat mijn loopje waarschijnlijk langer zal zijn dan mijn bijdrage doe ik het even vanaf hier. Onze fractie staat positief tegenover dit voorstel. Wij denken dat de grondbank een nuttig instrument kan zijn bij het behalen van de provinciale doelen. Hoewel de grondbank breed ingezet kan worden, hopen wij dat dit instrument met name behulpzaam zal zijn het realiseren van de natuurdoelen. De biodiversiteitscrisis vraagt om aandacht. In de zomernota konden we wederom lezen dat het daar in deze nog steeds aan schort. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, dank u, voorzitter. We danken de heer Dercksen aan het ons herinneren van de poging om het grondbeleid in Nederland te veranderen in 1977. We hadden een hoop geouwehoer minder gehad in de tussentijd als het gewoon ongeamendeerd was aangenomen. Wat ons betreft is er niks zo ondemocratisch als het privébezit van grond. Elke stap die daar een beetje vanaf gaat, die zullen we ondersteunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, dank u wel. De SGP begrijpt de behoefte van dit College om een grondbank in te kunnen zetten bij de ambities van het College en onderkent ook dat het straks in gebiedsprocessen wellicht noodzakelijk zal zijn. Alleen, een overheid dient in onze opvatting zeer terughoudend te zijn in grondbeleid. De SGP heeft daarom ook moeite met de wijze waarop het instrument nu ingericht wordt. Het komt een beetje over als van, we hebben een oplossing tegen een kwaal, maar de kwaal gaan we straks vaststellen, maar de oplossing passen we alvast toe. En voorzitter, straks hebben we dat middel met een fors mandaat vastgesteld, terwijl de inhoudelijke kaders waarbinnen strategische aankopen plaatsvinden erg ruim zijn. Het CDA en de VVD vroegen daar al om. Dat is precies wat we nu missen om in te stemmen met dat middel. Want wie gaat er straks over de grondstrategie landelijk gebied? Is dat PS of is dat GS? En als dat GS is, dan vraag ik aan PS: hoe kunnen we dan instemmen met iets waarbij we straks geen sturing meer hebben op die inhoudelijke kaders?

Voorzitter, wat ons betreft is dat onvoldoende helder en ik wacht graag de beantwoording af om daar ons stemgedrag op te baseren straks. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, dank u, voorzitter. De heer Vincent Janssen van de VVD heeft het eigenlijk precies zo verwoord zoals ik het zou willen zeggen. Dus daar sluit ik mij bij aan. 50PLUS sluit zich daarbij aan. Wij steunen ook, dienen ook mee in, de motie van de VVD. Tot zover. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dan de fractie van DENK, mevrouw Demir wenst niet het woord. Dan is de inbreng vanuit uw Staten daarmee afgerond en vraag ik de gedeputeerde om te reageren. [...] Ja, de gedeputeerde vraagt een korte schorsing. Ik schors de vergadering tot 11.55 uur.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dank u wel, voorzitter. In de commissie stonden we inderdaad stil – mevrouw De Jong zei het al bij haar inbreng namens GroenLinks – de titel is misschien wat verwarrend: het beleidskader Strategisch Grondbeleid provincie Utrecht. Want eigenlijk is dit een voorstel tot oprichting van een grondbank, krediet ter beschikking stellen om gronden te kunnen aankopen. U voegt een instrument toe aan de gereedschapskist die GS heeft. Toch raakt het aan dat beleidskader, omdat in de eerdere Nota Grondbeleid – die u ook in deze statenperiode heeft vastgesteld – is vastgesteld dat wij nooit gronden aankopen, waarvan we op dat moment nog niet exact weten wat het doel ervan zal zijn. Tot op dit moment mogen wij alleen maar gronden aankopen als al weten dat het wordt ingezet voor een weg. Of dat gaan we inzetten voor een bepaalde ontwikkeling van natuur, of wat dan ook. Dus het is wel een aanvulling, een addendum, zeg maar op uw eerdere Nota Grondbeleid, maar het is uiteindelijk gewoon een instrument wat u ons geeft, wat in de koffer gaat en waarmee wij kunnen opereren; zoals we heel veel meer dingen kunnen doen om onze doelen te bereiken. Dus dat nog even vooraf.

Wij onderzoeken, als het uw vraag was over de Wet voorkeursrecht gemeenten, klopt het dat wij op dit moment inventariseren, onderzoeken hoe andere provincies daarmee omgaan. Dus, hoe zetten zij dat in, in hun beleid? Dat is een onderzoek wat loopt. Dus het is niet een gemeenschappelijk provinciaal onderzoek naar de werking daarvan, maar wel, hoe kijken wij naar anderen daarin?

De heer Janssen, die geeft aan, op zichzelf zouden we dit instrument nog wel in het leven willen roepen, maar wat is het moment waarop het operationeel mag worden? En dat wilt u eigenlijk pas op het moment dat u zeker weet- Ja, met name binnen landelijk gebied, geeft u aan: hoe gaan wij dan- Wat is dan onze strategie daarop? Hoe gaan wij daar gronden aankopen? Ik vind dat, voor het College is het niet nodig om dat te knippen, omdat we elke keer- Die discussie gaat u ook binnenkort voeren. Naar verwachting in het nieuwe jaar. Vrij snel aan het begin van het nieuwe jaar komt dat naar u toe. Maar dit instrument moet je eigenlijk op zijn eigen merites beoordelen. Dit gaat over, wat is dan de omvang van het krediet? Hoe gaan we om met de afhandeling van de kosten? Hoe berekenen we dat via een reserve? Wat is nou precies het mandaat van GS of van de portefeuillehouder? Wanneer moeten wij altijd naar PS? Wat is de omvang van de risico's? Een heleboel techniek van dat instrument. Wij vinden het wel gewoon fijn om af en toe gewoon te knippen en te zeggen: laten we dat nou regelen; dit is het instrument op zichzelf. En we weten zat beleidsdoelen waar we het al voor kunnen inzetten, want u heeft in de afgelopen jaren toch ook wel heel veel afgestemd. En we denken ook gewoon dat, als er nu marktkansen voorbijkomen om gronden te kunnen kopen die wij gewoon goed kunnen

gebruiken in het bereiken van onze doelen, dat dat waardevol is. Dus voor het College, ook wetende wat er komt, is het fijn om nu gewoon dit instrument vast te stellen. En is het ook echt gelimiteerd. Het mag niet meer dan twintig miljoen zijn. Bij bepaalde risico's moeten we ook naar u toe. Wij zullen u daar altijd over rapporteren in de P&C-stukken. Dus wat ons betreft is het voldoende geborgd hoe we daarmee kunnen handelen binnen de beleidsdoelen die u ons heeft gegeven. Dus we ontraden de motie zoals die daar ligt.

De heer **JANSSEN**: Ja, dat roept toch wel wat vragen op. In de commissie heeft u gezegd: de uitkomst van de strategie kan ook zijn dat we het instrument niet inzetten. Dus daarmee wordt de inzet van het instrument voorwaardelijk- Of de strategie voorwaardelijk gemaakt voor de inzet van het instrument. Nu zegt u iets anders: we hebben die strategie nog niet, dat gaan we in het voorjaar met u bespreken. Maar u wilt toch, pleit eigenlijk ervoor, om het instrument nu al in te kunnen zetten. Dat roept bij ons wel wat twijfel op bij de beantwoording die u in de commissie heeft gegeven, wat toch wat afwijkend is van wat u nu zegt. Of wat de gedeputeerde nu zegt. Dus graag daar even een reactie op.

U zet in de motie heel erg in op het landelijk gebied. En het kan heel goed zo zijn dat wij nu gronden kunnen kopen, die bijvoorbeeld fantastisch uitkomen voor bepaalde mobiliteitsvraagstukken die er spelen. Er ligt een voorstel, wat we binnenkort bespreken, over de N201. Daar krijgen we ook met grondaankopen te maken. Dus er zijn allerlei zaken die kunnen spelen, waarvan het toch wel handig is, voordat u bepaalde besluiten neemt, waarvan ik denk, we weten nog niet exact wat het doel van deze grond wordt, maar die kunnen we vast goed gaan gebruiken in bepaalde ruil om onze doelen te bereiken. Dus u zoekt hem heel erg in op één specifiek punt, terwijl het hele generieke karakter van het instrument nu juist is dat we niet weten waar gronden, die we aankopen, exact voor gebruikt zullen worden, in welk domein. Of dat energietransitie is of binnen het beleid van het voorkomen van bodemdaling of natuurontwikkeling, dat weten we nog niet. Maar het zijn wel gronden die nu in de verkoopkans voorbijkomen – dus iemand verkoopt ze – waarvan wij denken, die kunnen goed van pas komen in onze eigen beleid op termijn.

De heer **JANSSEN**: De gedeputeerde noemt in zijn beantwoording nu een heel specifiek voorbeeld. Hij zegt, er komt een stuk grond voorbij wat we kunnen gebruiken voor de N201. Zo specifiek zijn wij nog niet geweest. Maar dat kan al met het huidige beleid. Als je voor de N201 een stuk grond wil aankopen, ja, daar heb je dit kader niet voor nodig. Dus ik ben een beetje lost in, waarom hebben we- Op zich, dat de techniek geregeld is, hartstikke fijn. Daar hebben we ook een compliment voor gemaakt. Goed dat de techniek goed geregeld is, maar wacht nog even met de inzet, voordat we in deze zaal met elkaar hebben bepaald: waar gaan we dat dan precies voor gebruiken? Want dat ontbreekt nog. Eigenlijk, in de volgorde zou het omgekeerd hebben moeten zijn. Nou, wij zijn niet kinderachtig daarin. Prima. Nu de techniek vaststellen. Als wij die motie wat algemener formuleren en die landelijke strategieën of die Strategie Landelijk Gebied eruit halen, kan het College de motie dan wel omarmen? Is dan de concrete vraag.

Tot welk moment wilt u dan wachten met het- Dan zegt u, op zichzelf heeft het College er een instrument gecreëerd waar je goed mee aan de slag kan. En tot welk moment wilt u dan zeggen: nu mag je het gebruiken?

De heer **JANSSEN**: Precies op het moment dat wij in het voorjaar, zoals u net heeft aangegeven, met elkaar hebben gediscussieerd over, nou, in ieder geval de Strategie Landelijk Gebied, maar ook nog de bredere strategische doelstellingen waarvoor we dit instrument eventueel gaan inzetten.

Maar we weten in zijn algemeenheid al dat wij gronden nodig hebben voor andere doelstellingen die we met elkaar gewoon hebben afgesproken. Ik weet alleen niet precies welke grond waarvoor uiteindelijk welk doel gaat krijgen. Maar wij weten dat er rondom bodemdaling, als we dat willen voorkomen, we soms in gesprekken zullen gaan waar we bepaalde gronden moeten ruilen of daar willen bijdragen aan onze doelen. Dus het gaat veel verder dan alleen maar het ene punt van het landelijk gebied. Dus u wacht op iets, waarna u weer de volgende vraag kunt stellen. Dus volgens mij hebben wij voldoende beleidsdoelen met elkaar benoemd, waarvan we weten dat grond een onderdeel gaat worden, kan helpen in het brengen van oplossingen in het realiseren van de doelen, en wacht dat niet per se op een kader. Wat ik in de commissie heb gezegd – en dat had ik liever al bij deze begroting gepresenteerd – is dat ik er heel graag een Meerjaren Investeringsprogramma Grond bij leg, een MIG. En naast het MOP en het MIP, heb ik toen gezegd, moeten we ook een MIG krijgen, waarbij we ook wat verder vooruitkijken in de tijd over wat voor aantallen denken wij dan en over hoeveel geld gaat het. Dus het klopt dat ik dat heb gezegd.

De **VOORZITTER**: Ik blijf even bij het punt. Meneer Janssen, u hebt een aantal keren gewisseld. Voldoende voor u? Dan geef ik even de heer Dercksen het woord.

De heer **JANSSEN**: Zullen we dat MIG in die motie zetten? Dat vind ik ook goed. Prima. Maar nogmaals, de inkadering moet er zijn, zoals het CDA ook al gevraagd heeft.

De **VOORZITTER**: Ik vraag u wel, meneer Janssen, om even op te letten. Als u een motie nog wijzigt, dat u hem wel deze termijn nog moet indienen. Dus daar geef ik u straks de gelegenheid nog voor om dat te doen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, de heer Janssen stelde de vraag, maar hij had nogal een lang betoog, dus die verwaterde een beetje. Dus ik ga hem heel kort en heel straight aan de gedeputeerde stellen. Hebben wij voor het aanleggen van wegen en woningbouw dit nodig? Het antwoord is 'nee', want anders zouden we geen woningen hebben in de provincie, en provinciale wegen. Dus waarom gaat u dit instrument daarvoor gebruiken? En wees dan gewoon eerlijk en zeg gewoon, we gaan het doen omdat de heer Van Essen zonneakkers wil aanleggen, windmolens en dat soort dingen. Klopt dat?

Gedeputeerde **STRIJK**: Ja, als het gaat over de grote hectares, dan zal het niet voor mobiliteit gebruikt worden. Maar ik heb echt wel begrepen dat het zo kan zijn, op het moment dat je bij bepaalde verkeersoplossingen soms grond nodig hebt, dat die grond niet van ons is, dat we dan met mensen in gesprek gaan, waar het kan helpen dat we dan kunnen ruilen. Dan zeggen we nou, kijk, dan pakken wij deze honderden meters, hebben wij nodig voor deze wegverbreding of deze inrichting van een kruispunt, maar u kunt die honderden meters daar ook terugkrijgen, want die grond is van ons. En dat je dan dus kunt ruilen, schuiven, terwijl we dat nu niet altijd hebben. Maar dat wij dus een bepaalde voorraad hebben die kan worden ingezet om projecten vlot te trekken, dat speelt. Als het gaat over voorstellen die u op hun eigen merites beoordeelt, op het moment dat een kredietvoorstel naar u toekomt en u bespreekt uitgebreid binnen bereikbaarheid, dat wij bepaalde dingen gaan doen. dan kan daarna iedereen die goed oplet, terwijl wij nog hier aan het gesprek bezig zijn over 'hebben we daar het krediet voor over voor dat project', alvast die grondpositie innemen.

De heer **DERCKSEN**: Voor het individuele geval zou ik me best kunnen voorstellen dat we daar een keer vóór zijn. Maar we hebben, ik weet niet

meer, hoeveel kilometer provinciale weg. We hebben- Dat hebben we zonder grondbank kunnen doen. En dan hebben we ook met mensen moeten spreken en gronden moeten aankopen. Dus het is daar helemaal niet voor nodig. Het is niet nodig om Rijnenburg aan te kopen, om het aan te wijzen als woningbouwlocatie. Dat is niet nodig. Ik vermoed, en ik denk dat ik daar gelijk in heb, dat dit een agenda is om de dogma's van linkse bestuurders uit de rollen. Namelijk, energie, stikstof en weet ik wat allemaal. Wees daar gewoon eerlijk over.

De **VOORZITTER**: Het is geen vraag, maar de heer Strijk heeft daarop gereageerd. Dan geef ik nu het woord aan meneer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, dank. De gedeputeerde geeft net aan dat hij allerlei programma 's kent waar hij dit middel al voor zou kunnen inzetten. En voorzitter, dan is dat volgens mij ook inzetbaar. Tenminste, daar kunnen we nu al grond voor aankopen, zodra het programma gerelateerd is. Dus dat maakt het middel niet nodig. Dat zorgt er ook voor dat je automatisch de koppeling maakt met het landelijk gebied. Want als in de programma's, als we daar nu al op kunnen schakelen, is dat geen argument om dit middel nu in te zetten, want dat kunnen we dus al doen. Wat ervoor zorgt dat je dus automatisch, ja, de ontbrekende Strategie Landelijk Gebied koppelt aan dit middel. Klopt dat?

Gedeputeerde **STRIJK**: Het punt is meer is meer generiek, dat er in de dag tot dag ontwikkeling die er is soms gronden in de verkoop zijn van private partijen die iets wegdoen, of misschien wel andere partijen, waarvan wij denken, dat is toch handig om die grond nu in ons bezit te hebben. We weten nog niet exact waar wij het voor gaan gebruiken, maar wij denken dat het van pas kan komen ergens in de komende tijd bij de ontwikkeling van, nou, doelen die wij stellen rondom energietransitie, rondom het voorkomen van bodemdaling, rondom het voorkomen van CO₂-uitstoot. Dat komt zo op dat punt in, wat de heer Dercksen had genoemd. Dus er zijn meerdere aspecten, waarvan we denken, het is handig om bepaalde gronden in positie te hebben, terwijl ik op dat moment nog niet exact weet wat de bestemming van die gronden uiteindelijk zal worden.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, die aankoop van die gronden is altijd te motiveren vanuit een programma, dat dat kan wijzigen als het in eigendom is. Voor bodemdaling, het kan bijvoorbeeld ook een zonneveld worden of een windmolen. Dat kan. Maar dat kun je dus altijd al beredeneerd aankopen. Dat die koppeling, die de VVD terecht in de motie legt en die voor ons zwaarwegend is in de beoordeling van het voorstel, tussen het landelijk gebied, wat zijn daar dan de kaders van en wie gaat er dan straks over? En hoe pakt dat uit ten opzichte van het middel wat nu met twintig miljoen gevuld wordt en opgestart wordt? En juist die koppeling zorgt ervoor dat het heel belangrijk is voor het landelijk gebied, ook de ervaring van het landelijk gebied, van wat gaat er nu gebeuren in die grondmarkt in het landelijk gebied? En heeft de gedeputeerde dan daar ook een beeld bij van wat daar de praktische effecten van zijn in het gevoelen van onze landelijk gebied-bewoners?

Ja, maar de eerste zin klopte juist niet. U zei dat het dus altijd al te legitimeren is vanuit het programma. Als dat zo is, dan is de grondbank niet nodig. Als wij zeker weten dat wij grond aankopen voor- We weten, dedicated, dat gaat naar het voorkomen van de bodemdaling – ik noem maar even een doel – of dit is voor de energietransitie of dit is voor mobiliteit, dan landt de last gewoon binnen dat programma en kopen we die-. Dan krijgt eigenlijk het grondbedrijf de opdracht: koop die gronden, want dat hebben we nodig voor

het bereiken van dit doel. Dat kan al, nu. Het gaat juist om de situatie dat er in de actualiteit van de dag gronden in de verkoop zijn, waarvan ik nu nog niet kan zeggen 'dat gaat naar energietransitie, bodemdaling of mobiliteit', maar die gronden komen- Als wij gewoon kijken naar wat er in dat gebied speelt, denken wij dat we die gronden goed kunnen gebruiken om onze doelen te bereiken die u heeft vastgesteld. Dat is wat we daar doen. En daarin zit het wezenlijke verschil, en klopt uw eerste zin dus niet.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat u uw betoog vervolgt.

Gedeputeerde **STRIJK**: JA21 vroeg over de verkoopverplichting als een project stukt. U zei, wat gebeurt er nu als het in die fase zit? Het is dus naar een project gegaan en dat project vertraagt om wat voor reden dan ook, dan is dat feitelijk niet meer het probleem van de grondbank. Want op dat moment is er al besloten dat, welk domein dan ook – het domein dat bezig is met bodemdaling of met mobiliteit, of de energietransitie – heeft gezegd, die gronden kunnen wij gebruiken voor ons doel. Dan vertraagt het project. Dat heeft absoluut effecten in de doorrekening van het project. Maar het zit dan in dat domein. Hebben we daar met een last te maken. En dan zullen we u op het project een tegenvaller moeten melden, die ook aan deze kant zit. En een rentemeter die doortikt op gronden of wat dan ook. Maar de grondbank is juist: we weten nog niet waar het van is. En we houden het hooguit vijf jaar aan. Daarna willen we ervan af. Dus binnen vijf jaar moet het een bestemming krijgen ergens in onze organisatie, waar het direct bijdraagt aan een doel. En als het gaat over verkopen, daar zegt het stuk niks over. Dat klopt. Omdat – ik noemde het net –het is een soort addendum op de Nota Grondbeleid. En in dat hogere kader, de Nota Grondbeleid, staat wel alles over verkopen, hoe we daarmee omgaan. De belangrijkste criteria zijn, dat het altijd, altijd, marktconform is, openbaar en transparant. Dat zijn de randvoorwaarden. Met name in dat 'openbaar' denk ik, ook geleerd hebbend van het verleden, zit een heel belangrijk uitgangspunt.

De heer Westerlaken vroeg over de spanning die u soms voelt en ook wel de complexiteit die er ook in het juridische speelveld mee kan zijn. Ik denk dat- Twee jaar geleden in de discussie, over toen wij kwamen tot ons grondbeleid, dat heeft ook organisatorische consequenties in onze provinciale organisatie gehad. We hebben op dat moment een team Grondzaken gecreëerd, wat altijd gaat over de aankoop en verkoop van grond, ook als we al weten waar de grond voor bedoeld is. Dus als het doelbewust wordt aangekocht met een bepaald doel. Dan nog wordt dat geregeld door het team Grondzaken. Dat was vroeger anders. Dan werd dat binnen de domeinen eigenlijk zelf opgepakt. Nu doen we dat dus altijd naar de professionele mensen wiens vak, professie het is om gronden aan te kopen en te verkopen. Zo is het daar al georganiseerd. En mijn beelden zijn, als ik kijk naar de afgelopen tijd, dat de kennis en de professionaliteit van dat team in de afgelopen jaren is gegroeid, dat ook de interactie tussen het team Grondzaken en de domeinen ook is versterkt en dat we het dus juist daardoor snel kunnen doen. We hebben de juiste juristen ook in het team Grondzaken om dit goed te kunnen regelen. Dus volgens mij borgen wij uw zorg in de manier waarop we onze organisatie hebben ingericht.

De heer **WESTERLAKEN**: Dank u, voorzitter. Ja, ik weet heel goed waarom het georganiseerd is, zoals het georganiseerd is. Daar hebben we in de vorige periode leuke discussies over gevoerd. Maar die aanleiding is natuurlijk een heel andere dan waar wij nu naartoe willen. En als u zegt van ja, er komt een propositie voorbij die we eigenlijk niet moeten laten lopen – want dat is waarom we dit eigenlijk instellen – dan is mijn vraag- Dat snap ik, die acquisitiekant en dat dat goed afgeregeld wordt volgens het stappenplan, dat snap ik heel goed. Maar dan kom je op een gegeven moment op het punt dat er daadwerkelijk geruild moet worden; laten we dat voorbeeld maar eens nemen. En dan vraag ik me af: wie is er dan – laat ik

het platweg zeggen – wie heeft er dan uiteindelijk de beslissingsbevoegdheid? Zijn dat de juristen of zijn dat de beleidsdomeinen? Want ik kan me heel goed voorstellen dat een afdeling landbouw iets anders zou willen dan de juristen zeggen. Ja, en die spanning- Want daarmee kun je echt kansen mislopen. Ik denk dat dat ook regelmatig gebeurt.

Ja, uiteindelijk is dit dan toch gewoon de professionaliteit van de mensen die bij ons team Grondzaken werken. Zij hebben te borgen, dat werd net over verkoop gezegd, over onze kaders die we meegeven – open, transparant, marktconform – en over de aankoop, ook over hun professionaliteit. Ik ken ook wel casuïstiek waar soms spanning zit tussen juridische adviezen en beleidsdoelstellingen. Ja, daar is ons uiteindelijke punt toch altijd dat wij ons altijd houden aan wet- en regelgeving. Dat zijn natuurlijk voor ons de belangrijke kaders. En dat je wel met elkaar zoekt naar wat gewoon kan. Ik herken het beeld dat juristen soms natuurlijk goed benadrukken welke risico's ergens aan vastzitten. Een bepaalde risicobereidheid is iets anders nog. Maar wij zullen altijd handelen binnen wet- en regelgeving die er is. En ja, voor mij zit het in de professionaliteit van de mensen, de juristen ook, die werkzaam zijn bij Grondzaken en die daar goed op moeten adviseren.

De heer Dercksen, hoeveel CO₂ gaan we reduceren? Ja, dat is niet wat nu in dit voorstel staat. Want dit voorstel gaat over het oprichten van een instrument, waarmee wij gronden kunnen aankopen zonder dat we al bij voorbaat weten welk doel dat gaat dienen in onze provincie. En waar u meegeeft, hoeveel miljoen mag dat zijn, hoe groot de risico's zijn die GS mag accepteren, voordat ze naar PS komt en hoe rapporteert u daarover aan ons? Dat zegt dit stuk. Dat in het algemeen grondaankopen ook kunnen bijdragen aan bijvoorbeeld het voorkomen van bodemdaling, of ons beleid, en dat dat ook iets doet over CO₂-uitstoot, ja, wij weten dat dit kan bijdragen aan het bereiken van die doelen. Maar er zijn veel meer instrumenten om ook aan die doelstelling te voldoen dan deze alleen. Maar we moeten altijd oppassen dat we alles verknopen aan een voorstel wat hier ligt. Dit voorstel zeg gewoon sec: hoe regel je het? En daar wil ik me eigenlijk op dit moment dan ook maar toe beperken, voorzitter. En dat is het.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel, meneer Strijk. Ik wijs er even op-

De heer **JANSSEN**: Voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**: Ja, even een punt van orde. Ik wilde in ieder geval, meneer Janssen, aangeven dat u een gewijzigde motie hebt.

De heer **JANSSEN**: Ja, we hebben een gewijzigde motie, samen met 50PLUS, ingediend. Nog een beetje in de tekstjes wat gewijzigd, inderdaad op dat Meerjaren Investeringsprogramma Grond. Wij vinden de beantwoording van het College dusdanig, nou, ontwijkend en vaag dat eigenlijk voor ons de motie voorwaardelijk is voor het steunen van het voorstel en wij graag zouden willen vragen om de motie voorafgaand aan het in stemming brengen van het voorstel in stemming te brengen.

Motie M111 van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet grondbank maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M111a van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet grondbank.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid (PS2022RGW123).

Constaterende dat:

- Het college van GS voorstelt een grondbank in te stellen;
- De grondbank een instrument is ten behoeve van strategische doelstellingen van de provincie Utrecht;
- Provinciale Staten in een later stadium gaan discussiëren over de strategie landelijk gebied.

Overwegende dat:

- Er nog geen meerjaren investeringsprogramma grond (MIG) is;
- Inzet van het instrument grondbank afhankelijk is van de door Provinciale Staten vastgestelde strategie.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het instrument grondbank pas in te zetten nadat een MIG door Provinciale Staten is vastgesteld;
- Tot dat moment geen strategische en anticiperende aankopen voor de grondbank te doen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Dat zal ik als zodanig agenderen. Dan ben ik nu nog bezig met de interrupties op het afsluitende betoog van de gedeputeerde en heeft eerst de heer Van den Dikkenberg daar het woord op.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, dank. Het kan zijn dat ik het gemist heb, maar ik had gevraagd van, wie is er straks aan zet bij de Strategie Landelijk Gebied? Is dat PS of is dat GS? Want in de commissie heeft de gedeputeerde op vragen van collega Hazeleger aangegeven van nou, er zijn inderdaad kaders nodig om het instrument in te zetten, maar die komen bij de Strategie Landelijk Gebied. Wie gaat daarover? Is dat dan het programma onder de Omgevingswet van Gedeputeerde Staten of gaat Provinciale Staten daar nog kaders stellen?

Gedeputeerde **STRIJK**: Ik kijk even goed naar mijn collega. Als het gaat over de strategie die puur vanuit het landelijk gebied komt in de bredere aanpak en de gebiedsprocessen, komt dat naar uw Staten toe. Januari ongeveer, rond die tijd. Dat is dus een PS-stuk. Maar dan heb ik het puur over dit deeldomein. Een belangrijk deeldomein, begrijp ik. Ik kijk nog even naar mijn collega. Maar in januari.

De **VOORZITTER**: Dat wordt bevestigd.

Gedeputeerde **STRIJK**: PS.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, dan maak ik hem nog een keer expliciet. Gaat het dan over het deeldomein landelijk gebied waarvoor we de kaders missen, dat wordt dus echt een statenvoorstel richting PS, waarin de kaders voor het opkopen van grond toegevoegd worden.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ja.

De **VOORZITTER**: Ja. Meer Collegeleden kunnen dat niet bevestigen. De heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, tot nog even terugkomend op het CO₂. De gedeputeerde deed alsof ik er allerlei dingen zelf bij had verzonnen. Maar de grondbank wordt ingesteld, omdat deze, en ik lees nu voor uit het voorstel zelf: "De grondbank wordt ingesteld, omdat deze een bijdrage kan leveren aan de brede welvaart, provinciale opgaven rondom natuur, energietransitie, de problematiek rond stikstof, het terugdringen van CO₂ en het afremmen van bodemdaling". Het staat zelfs letterlijk als doel genoemd in het voorstel. Dus u moet mij niet kwalijk nemen als ik u vraag: wat voor impact denkt u zelf dat het heeft?

Gedeputeerde **STRIJK**: Zoals het daar staat, klopt het. Dit instrument kan bijdragen aan het in bezit krijgen van gronden die we goed kunnen inzetten bijvoorbeeld om ons doel bodemdaling, te voorkomen dat er minder bodemdaling is, en dat heeft CO₂-effecten. Maar uw vraag aan mij was: waarom staat in deze nota niet hoeveel CO₂ we gaan beperken met dit beleid? En dat kan ik hier niet in deze nota zetten.

De heer **DERCKSEN**: Dat staat er niet. U verknoopt die CO₂ aan bodemdaling. Dat staat er niet. Er staan verschillende doelen genoemd en CO₂ is een apart doel. En ik vraag u, hoeveel van die miljoenen gaat u inzetten voor CO₂ en welk effect denkt u dat het heeft? Het is niet verknoopt, het staat niet in het voorstel met die bodemdaling.

Gedeputeerde **STRIJK**: En ik geef aan dat het karakter van het voorstel, wat hier ligt, niet is om een precieze kwantificering te geven van het doel wat we daarmee willen bereiken. Maar wel dat het kan bijdragen aan het bereiken van die doelen.

De heer **EGGERMONT**: Ja, even naar leiding van de opmerking van de heer Janssen. Wat ons betreft was de motie overbodig. Ik snap gewoon niet waarom er dan niet een amendement wordt ingediend als het aannemen of het niet aannemen van de motie dan afhankelijk is voor hoe ze over het voorstel stemmen. Dus ik zou toch wel de heer Janssen willen vragen of om een amendement in te dienen, maar niet per se de orde van de vergadering hierop aan te gaan passen. Want ja, ik vind dat gewoon een beetje bijzonder.

De **VOORZITTER**: Goed. Ja, dan gaan we het over de techniek van vergaderingen hebben. Ik heb net bij het punt van orde meneer Janssen toegezegd dat ik de motie eerst in stemming zou brengen en daarna- Dus dat ga ik zo doen. Nee, maar goed, ik denk dat het een goede evaluatie is voor na de vergadering om te kijken of het ook anders had gekund. Maar ik stel nu vast dat meneer Janssen de motie heeft ingediend en gevraagd heeft om die als eerste in stemming te brengen, en dat sta ik toe. Ja? [...] Nou, nog één opmerking daarover, meneer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, ik vind het goed dat u als voorzitter dat dan- Maar we merken gewoon dat we op dit soort punten gewoon als Staten dan niks hebben te zeggen over zulke zaken, terwijl dat wel volgens mij gewoon van belang is, dat we als Staten hier ook iets over te zeggen hebben. Dus ik vind het wel leuk dat u dan op dat moment de orde heeft bepaald. Alleen ja, dat gaat wel heel erg makkelijk en heel erg snel op die manier.

De **VOORZITTER**: Ja, maar ik stel vast dat u daar misschien op dit punt een probleem heeft, maar de rest van de vergadering niet. Dank u wel. Meneer Van den Dikkenberg, dat is nog een hele extra, extra, extra interruptie. Eén mogelijkheid? Ja?

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja, voorzitter, het is ook een mini verduidelijkende vraag. En dat gaat erover dat we natuurlijk twee strategieën landelijk gebied hebben. Enerzijds de uitvoeringsstrategie, ook richting het nationaal programma en de grondstrategie. En ik vroeg net om toezeggingen voor de grondkaders. Ik wil graag helder hebben of dus ook de Grondstrategie Landelijk Gebied naar de Staten komt als statenstuk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ik kijk daarbij steeds naar mijn collega, want die handelt dit soort stukken natuurlijk af. En die knikt 'ja'.

De **VOORZITTER**: Ja. Dat doet ze elke keer. Dus dat is heel goed. Ja. dank u wel, meneer Strijk. Dan zijn wij aan het eind gekomen van de beraadslagingen en gaan wij straks over tot de stemming over het voorstel en over de motie die inmiddels het nummer heeft, 111a.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan hebben wij nog één statenvoorstel te gaan voor deze agenda. Dus ik zou u willen voorstellen dat te doen. Het is ook een klein debat. Of ik zou zeggen ook een klein debat; het is opnieuw een klein debat. En dat we daarna de lunchpauze hebben en daarna de stemverklaringen en de stemmingen. Ja? Bent u mee akkoord. Prima.

12.

[Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong \(PS2022BEM87\)](#)

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot de behandeling van agendapunt 12, de beëindiging van de vriendschapsrelatie met Guangdong.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG**: Dank, voorzitter. GroenLinks is de afgelopen jaren niet opgehouden met nadenken, en vooral met afwegen, over die vriendschapsband met Guangdong. De vriendschapsband heeft vast een waarde gehad op een manier die we nu niet kunnen vastpinnen met een duidelijk rekensommetje. Maar de tijden zijn veranderd, relaties veranderen en wij zijn veranderd. Als je als provincie een relatie wilt onderhouden, is het de vraag of een vriendschapsband, zoals wij die nu hebben met Guangdong, nog een geschikte vorm is en zeker als dat de enige vriendschapsband is. Het bevorderen van regionale economie is een taak van de provincie, maar inmiddels weten we, meer dan ooit, dat de handel met China in een aantal sectoren risicovol is. Maar daar komt vooral bij voor GroenLinks: GroenLinks is de afgelopen tijd steeds meer gaan twijfelen of deze band kan bijdragen aan veranderingen daar in Guangdong en in China als geheel. De surveillancemaatschappij, die China is, lijkt steeds meer grip te krijgen op de bevolking, met alle gevolgen van dien voor die bevolking en in bijzonder voor de minderheden. Het recente rapport van de Verenigde Naties heeft nog eens duidelijk gemaakt dat China zich schuldig maakt aan mensenrechtenschendingen en dat ze dat op grote schaal en systematisch doen. Natuurlijk moeten contacten mogelijk blijven, maar we moeten wel steeds wijzen op deze zaken, op de risico's. Voor ons hier vandaag is het natuurlijk een beetje lastig dat we

de relatie niet zomaar kunnen laten doodbloeden en dat daarvoor een bericht uit moet gaan op basis van een besluit van Provinciale Staten. Maar de vriendschapsband was al langere tijd aan herwaardering toe. Wat GroenLinks betreft is het goed dat er in dit vraagstuk een knoop is doorgehakt door het College en GroenLinks stemt in met het besluit.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Dank, voorzitter. Mevrouw De Jong heeft al heel veel goede dingen ingebracht, waar ik mij namens de VVD bij kan aansluiten. Dat ga ik niet herhalen. De VVD vond het in de afgelopen discussies belangrijk om de lijn open te houden, mede omdat onze oud-ambassadeur in China, de heer Kronenberg, en Amnesty International dat ook zelf aangaven. Maar na februari, wat er in februari is gebeurd in Oekraïne, zijn ook wij anders tegen die band gaan aankijken. Op het moment dat je officieel bevriend bent met een vriend van de grootste agressor van dit moment, dan klopt er iets niet. Dus dat is voor ons de aanleiding om nu ook te zeggen van joh, stop die vriendschapsband. Dat is voor ons ook een les naar de toekomst toe.

Die veranderende geopolitieke situatie zorgt er ook voor dat we nog meer dan in het verleden zullen moeten kijken naar de goede burens om ons heen, waar we mee kunnen samenwerken. Daar zal ik zo dadelijk ook een motie over indienen, om het bedrag dat vrijkomt bij het beëindigen van de vriendschapsrelatie, die achttienduizend euro, om die daarop in te zetten. En daarmee is hopelijk ook bij een aantal collega's de verwarring weg, die deze week is ontstaan, toen er van JA21 een motie werd rondgestuurd onder verwijzing naar de motie van de VVD die nog niemand gezien had – behalve een aantal fracties, waaronder JA21 – omdat de vraag was of er werd mee-ingediend. Nou, daar hebben we geen antwoord op gekregen. Wij zagen wel de motie. Dus dat antwoord was er daarmee wel, en zo kan het dus ook gaan in dit huis. Maar bij deze dien ik hem formeel in, voorzitter. Sorry, en mede namens 50PLUS.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M112 van de leden Kocken (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Een goede buur.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Constaterende dat:

- Dat met het beëindigen van de speciale relatie met de provincie Guangdong in programma 8 van de programmabegroting 2023, Economie, een budget van 18.000 euro voor in- en uitgaande bezoeken in het kader van het vriendschapsverdrag met Guangdong vrijvalt

Overwegende dat:

- Dat het door de geopolitieke situatie verstandig is te investeren in de samenwerking met nabij regio's in Nederland, België en Duitsland;
- Dat ook de ontwikkeling naar een circulaire economie vraagt om oog voor wat op korte reisafstand met partners meer is te doen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het budget van 18.000 euro dat beschikbaar is voor in- en uitgaande bezoeken in het kader van het vriendschapsverdrag met Guangdong in te zetten voor het

verder verstevigen van de samenwerking met regio's in Nederland, België en Duitsland.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel, meneer Kocken. De motie maakt onderdeel uit onze beraadslagingen. Meneer Dercksen heeft nog een interruptie voor u. Gaat uw gang, meneer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Sinterklaas duurt niet zo heel lang meer, maar misschien kunt u er nog wat doelstellingen aan vastknopen, aan het uitdelen van geld. Wat is de bedoeling met dat geld? Gaan we treinreisjes betalen van bestuurders naar Brussel naar weet ik veel waar in Duitsland, naar Bonn of- Wat wilt u met dat geld?

De heer **KOCKEN**: Het geld is bedoeld, zelfde waar we op een gegeven moment de vriendschapsband met China voor hebben ingezet, namelijk om de economie hier in de provincie te stimuleren. Op het moment dat er treinkaartjes voor nodig zijn – en wat ons betreft tweede klas, om dat er maar direct bij te zeggen, voordat daar een vraag over komt – dan is dat zo.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ja, dank u, voorzitter. Collega's, we zijn weer op geopolitiek beland in de Archimedeslaan. We hebben er genoeg over gesproken de afgelopen jaren. Het besluit om die vriendschapsrelatie te beëindigen is- We waren in het begin wat sceptisch, maar we vinden het toch goed dat dat gebeurt. De suggestie, die wij hebben gedaan – dat is eigenlijk waar de heer Kocken ook op doelt – is mede ingegeven door twee dingen. Wij vonden hem ook wat vaag. Ik ben het overigens wel eens dat het niet helemaal soepel gelopen is. Ik kreeg het ook wat later even binnen. Maar ja, als je dan toch een vrijkomend bedrag hebt van achttien mille en je moet dat in een, ja, goed voelende geopolitieke richting sturen, dan denken wij dat het beter is om dat ergens en ook wat concreter te laten belanden in het Oekraïense, als ik het zo mag zeggen. Dat kan een donatie zijn aan een ziekenhuis of iets anderszins. Daar labelen we het gedrag toch wat meer en iets specifiekier misschien dan in de andere motie. En vandaar dat we deze zo hebben opgesteld en alle fracties hebben uitgenodigd om dat van harte mee te ondersteunen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M113 van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Constaterende dat:

- Dat op dit moment in de begroting 18.000 euro gereserveerd is voor in- en uitgaande bezoeken in het kader van het vriendschapsverdrag met

Guangdong. Dit gereserveerde budget komt vrij als de vriendschapsrelatie wordt beëindigd.

Overwegende dat:

- Dat sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne Nederland op grote schaal hulpverleend aan Oekraïne door financiële en materiële steun.
- Dat ook de provincie Utrecht een steentje bijdraagt door onder meer de opvang van Oekraïense vluchtelingen in het provinciehuis.
- Dat we geen betere besteding kunnen bedenken van dit bedrag dan een donatie aan een noodlijdend land in oorlog.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het vrijkomende budget van 18.000 euro te doneren aan een ziekenhuis in Oekraïne.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Weyers. Ja, ik stel in ieder geval vast dat u ook een motie indient ter besteding van die achttienduizend euro. Dus wordt ook straks rondgedeeld.

Meneer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Dank, voorzitter. Kijk, over de sympathiekheid van het doel, daarover geen discussie. De vraag is alleen of dat bedrag dat nu in de begroting zit, die we vorige week hebben vastgesteld voor economie, of dat ook de goede aanwending daarvoor is. En of we misschien niet beter nog heel even kunnen wachten tot duidelijker is hoe de oorlog in Oekraïne uitpakt en hoe we daar vanuit de provincie structureler eventueel een rol in kunnen spelen. Waarbij ik er direct bij zeg, dat het wat ons betreft geen nieuwe vriendschapsband wordt.

De heer **WEYERS**: Ja, als ik meneer Kocken goed begrijp, dan zegt hij eigenlijk, het moment, momentum, dat zou je nog even af moeten wachten, maar staat hij wel sympathiek tegenover het idee om, als dat kan, het in die Oekraïense kant te laten vloeien. Klopt dat?

De heer **KOCKEN**: Ja, dan niet misschien specifiek een ziekenhuis, maar wel Oekraïne helpen met de wederopbouw en te doen wat daar nodig is.

Ja, dat klopt. Dat klopt. In de motie, daar staat, het is een passende bestemming. En als de passende bestemming economisch passend zou moeten zijn, als dat het idee is, dan kunnen we daar op zichzelf prima mee leven. Dus dat zou- Nee, dat is geen probleem. Is geen probleem.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Uw motie is bij deze ingediend, denk ik. Ja. Dank u wel. Dan wordt die ook in het stateninformatiesysteem gezet. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Dank u wel, voorzitter. Nou, over beëindigen van de vriendschapsband met China is al genoeg gesproken en gezegd de afgelopen periode. Het CDA steunt ook die beëindiging van die vriendschapsband. Wat ons wel opviel – en dat heb ik ook tijdens de commissie ter sprake gebracht – is beslispunt twee, waarin staat dat in de

toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies meer worden aangegaan. En die- Of verraste ons niet eens, maar die willen we eigenlijk loskoppelen en via een amendement uit dit voorstel halen. Omdat, ja, om die deur nou om banden aan te gaan in de toekomst met andere provincies of regio's buiten Nederland nu met dit voorstel helemaal dicht te gooien, dat lijkt ons wat ver gaan. Waarbij we niet willen zeggen dat we actief op zoek moeten gaan naar nieuwe banden. Maar het is wel die optie houden en dan een band nieuwe stijl bijvoorbeeld aangaan met een regio in België of Duitsland. Of een voorbeeld – pin me er niet op vast – bijvoorbeeld een regio in Oekraïne helpen met de wederopbouw. Dus beslispunt A, eens; beslispunt twee, ik zou die deur nu niet helemaal dichtgooien. Vandaar dat amendement. Dank.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A38 van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Besluit:

Het Statenvoorstel 'Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong' als volgt te wijzigen:

- Beslispunt 2 *"In de toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies aan te gaan."* te schrappen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u, mevrouw Welschen. Het amendement komt ook in uw stateninformatiesysteem te staan en maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen en stemmingen en stemmingen straks.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb natuurlijk niet heel veel meer toe te voegen. Ik bedoel, de woorden zijn natuurlijk al gesproken. Ik zei in de commissie ook al, ja, wat ons betreft had dit eigenlijk een hamerstuk mogen zijn, dat volgens mij dit zo goed als unaniem aangenomen gaat worden. Ik wil in ieder geval hier nog even gebruik maken van de ruimte om ook de ambtelijke organisatie te bedanken voor alle voorbereidingen, want we hebben hier echt wel veel tijd in gestoken om dit ook op een zorgvuldige manier te wegen. En ik denk ook dat GS daarmee een goed onderbouwd besluit neemt. Dat zullen we dan dus ook steunen.

We hebben nog even aandacht gehad voor het voortzetten van de gedachte van, ja, zoals Amnesty ook zegt: je hebt altijd de ruimte om wel mensenrechten ter sprake te brengen in de relatie, zolang je ze hebt. Daarvan hebben we, wat ons betreft, ook prima antwoorden gehad van GS in de commissie. Dus daar is aandacht voor.

Tot slot dan even de aandacht op dat ene puntje van ook het helemaal stoppen met de vriendschapsbanden. Ik heb in de commissie ook aandacht gevraagd voor het idee van wat vriendschappen eigenlijk allemaal zouden kunnen betekenen. Een behoorlijk betoogje over gehouden. Ik denk dat het heel logisch is om ook gewoon te stoppen met het idee van

vriendschapsbanden. En eigenlijk, zoals het CDA in het amendement ook aangeeft: in de toelichting geven ze aan dat ze graag wel die banden willen blijven aangaan. Volgens mij kun je prima banden aangaan zonder daar meteen een vriendschapsband van te maken. Dat kun je gewoon zakelijk houden. Volgens mij moeten we dat ook vooral doen. Dus ik steun het voorstel, zoals het daar nu integraal ligt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: De provincie Utrecht is geen allemansvriend. We hebben maar één vriend en dat is een verre vriend. En over die vriendschap is de laatste drie jaar heel veel discussie geweest hier in Provinciale Staten. De Partij van de Arbeid heeft daar duidelijk van zich laten horen. Wij vinden het niet acceptabel om bevriend te zijn met een provincie van een land dat de mensenrechten niet respecteert en een deel van de eigen bevolking onderdrukt. Wij kunnen er kort over zijn: de vriendschapsband met Guangdong moet stoppen. Voor de Chinese overheid is vriendschap een belangrijk diplomatiek instrument dat strategisch wordt ingezet en onderdeel is van machtspolitiek. In Guangdong wonen meer dan honderd miljoen mensen, voornamelijk, ongetwijfeld, inspirerende, aardige en hardwerkende mensen. En dit besluit is zeker geen persoonlijke afwijzing van die mensen. Binnen vriendschappen hoef je niet overal hetzelfde over te denken en is er ruimte voor cultuurverschillen. De grens ligt wat ons betreft wel bij het schenden van mensenrechten. Willen wij dan dat de provincie Utrecht helemaal geen vriendschapsbanden meer aangaat? Wij vinden dat we die optie kunnen openhouden en we steunen daarom het amendement van het CDA.

En wat betreft de besteding van de vrijvallende achttienduizend euro is voor ons een ziekenhuis in Oekraïne een meer concreet doel dan de Goede buur-motie. Al denken wij dat misschien een ziekenhuis in Oekraïne wel het Rode Kruis zou moeten worden of een andere humanitaire organisatie die daar goed werk doet.

En tot slot, wanneer je een ander de maat neemt, is het altijd goed om te kijken naar jezelf. En wij Nederlanders respecteren weliswaar de mensenrechten. En situaties, zoals met de Oeigoeren, komen hier gelukkig niet voor. Maar hoeveel vluchtelingen verblijven er in ons land onder onmenselijke omstandigheden? We hebben een koloniaal verleden, waarvoor schaamte past. En een toeslagenaffaire heeft het leven van duizenden Nederlanders beschadigd. En ik zeg dit heel nadrukkelijk niet om te vergelijken of te bagatelliseren wat er met Oeigoeren gebeurt, maar het is wel altijd verstandig om ook kritisch naar jezelf te kijken. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Voorzitter, dank u wel. Deze statenperiode heeft de ChristenUnie niet onder stoelen of banken gestoken dat de vriendschapsband tussen de provincie Utrecht en de bestuurders van Guangdong wat ons betreft zo snel mogelijk beëindigd moest worden. Dat signaal van ons was niet nieuw. Sinds de oprichting van die band heeft de ChristenUnie bij handelsmissies aandacht gevraagd voor de toen al omstreden rechten van vrijheid van meningsuiting en godsdienstvrijheid in China. Hoewel er op handelsmissies in de afgelopen tien jaar aandacht is besteed aan de mensenrechtensituatie, hebben we niet de indruk dat onze vriendschapsband de situatie op het gebied van mensenrecht heeft verbeterd. Te lang is er wat ons betreft met de bril van internationale handel en economische samenwerking naar de contacten met de Chinese overheid gekeken en bleef de vriendschapsband in stand. In de afgelopen jaren is het met de mensenrechtensituatie steeds verder achteruit gehold in China. De nieuwe godsdienstwet in 2018 door Xi Jinping ingevoerd was een dramatisch moment met grote gevolgen voor de bewegingsruimte in de publieke ruimte, in familieverbanden,

gemeenschapsleven van minderheden zoals christenen, islamitische Oeigoeren, boeddhistische Tibetanen en andere minderheden, en nu nog steeds minderjarigen, studenten, ambtenaren, militairen en leden van de communistische partij die geen enkel gebedshuis meer mogen betreden. Door de controlewaan zin hebben de autoriteiten met behulp van de nieuwste informatietechnologie een veel omvattend systeem van bewaking ingevoerd. Een wijdvertakt netwerk van camera's, die gezichtsherkenning mogelijk maken, talloze checkpoints, aftappen van internet en telefoon, de oprichting van een databank met de DNA-gegevens van Oeigoerse inwoners. George Orwell zag het in 1984 al heel scherp. Big Brother is watching you. Het is informatietechnologie, die keuzes van mensen regisseert, stuurt en registreert en waar keuzes consequenties hebben voor vrij wonen, vrij werk en vrij reizen. Informatietechnologie waarbij individuen en privacy wordt uitgeleverd aan een politiek systeem van ontmenselijking van uitsluiting en opsluiting. In ons provinciehuis hangt artikel 1 op de muur. En ik herhaal wat ik in de commissie heb gezegd: wij zijn niet tegen internationale handel, niet tegen China en niet tegen Chinezen, maar in China worden veel vrijheden, die in artikel 1 worden genoemd, met voeten getreden; om nog maar te zwijgen van de rechten die uit andere artikelen van de Grondwet voortkomen. Wij zijn tegen een regime dat groepen op basis van afkomst, geloof, aard of wat dan ook stelselmatig en systematisch onderdrukt, uitbuit en elimineert. De vriendschapsband met Guangdong, en daarmee rechtstreeks met de Chinese overheid, raakt het fundamentele recht van bestaan van ieder mens. En het schenden van mensenrechten en de hele democratische situatie in China maakt dat hier voor de ChristenUnie geen enkel compromis op mogelijk was. Voor ons lag dat al heel lang zwartwit. Vandaar ons driftige pogingen in deze statenperiode om al eerder die vriendschapsband te verbreken. En we constateren nu, na twee jaar, dat er een meerderheid in PS is voor het verbreken van de relatie met Guangdong. Het moge duidelijk zijn, vandaag wordt een belangrijk besluit genomen. En de ChristenUnie is zeer blij met dit heldere besluit. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, dank. We hebben lang gestreden om die vriendschapsband met Guangdong te beëindigen. Goed dat dat gebeurt. Het is een verwerpelijk regime. Laat ik het daar inhoudelijk bij laten. We hebben er namelijk al een aantal keer over gesproken. Het is ook een surveillance-samenleving geworden. En ik zou toch ook tegen mevrouw De Haan willen zeggen: wij zijn in Brussel langzaam, maar zeker ook stapjes in die richting aan het maken. Dit kabinet wil dat je elke honderd euro die jaar digitaal betaalt, moet kunnen verantwoorden. Dus ik zou willen waarschuwen, en met name de partijen die nu in dit kabinet zitten, om te voorkomen dat dat ook gebeurt.

Besispunt twee, Mevrouw Welschen en ik wonen in Zeist. Ik ben nog nooit iemand tegengekomen die zegt, joh, dat is leuk, we hebben een vriendschapsband met- Ja, met wie eigenlijk? Met Yamada, met Slavkov u Brna – dat is Tsjechië – en met Berkane in Marokko. Ik ben nog nooit iemand tegengekomen, die zegt, joh, Dercksen, dat is goed, dat we een vriendschapsband hebben met Berkane. Dat gebeurt niet. Het is voor politici die op vakantie willen. Dit is niet voor gewone mensen. Als je economisch wil samenwerken, prima. Wat de heer De Droog ook zegt. Ik sluit daar graag bij aan. Met welke regio dan ook. En we hebben daar zelf belang bij, we hebben er baat bij, het is goed voor onze burgers: be my guest. Maar vriendschapsbanden zijn er slechts voor vliegtuigmaatschappijen en reizende politici.

Mevrouw **WELSCHEN**: Nou, het verrast mij dat zo de scheiding wordt gemaakt tussen een vriendschap als vriendschap, en vriendschap alsof je geen economische vriendschap zou kunnen hebben, Dat is toch- Volgens mij wordt zaken doen juist- Ja.

Als je zaken doet, ben je vrienden.

Mevrouw **WELSCHEN**: Dat kan op een vriendschappelijke manier. Ik wil even wel een nuance aanbrengen dat banden aangaan – het hoeft niet per se oude stijl vriendschap – met andere regio's, dat dat open moet blijven en ja, zeker ook vanuit economisch oogpunt bijvoorbeeld.

Ja, ik geloof dat we dan niet zo heel ver uit elkaar zitten. Maar om formeel een vriendschapsband aan te gaan met een willekeurige regio, zonder dat we van tevoren hebben nagedacht of dat voor ons zinvol is, anders dan dat het leuk is voor politici om op visite te gaan. Daar was laatst een Marokkaanse delegatie uit Berkane naar de gemeente Zeist. Wat hebben de Zeistenaren daaraan? Daar hebben ze niks aan. Als je economisch wil samenwerken, prima. Maar doe dat niet in de vorm van vriendschapsbanden, maar kies daar andere vormen voor.

Mevrouw **WELSCHEN**: Zo mag het amendement ook echt worden gelezen. Ik wil het echt niet alleen beperken. Zo is het ook niet opgesteld, alleen op die vriendschapsbanden oude stijl, maar ook juist ook die economische banden wel mogelijk te laten blijven maken.

De **VOORZITTER**: Goed. Wel oppassen dat dat we hier nog heel veel tijd aan besteden. Volgens mij liggen de standpunten helder en dat is mooi. Over een amendement kan je stemmen, voor of tegen. Meneer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Dank, voorzitter. Toch nog even een vraag aan mevrouw Welschen. Want als ik de uitwisseling zo hoor – en ik ben het grotendeels eens met de heer Dercksen dit keer – waarom past u het amendement dan niet aan, waarmee je nadrukkelijk in de tekst zegt dat samenwerkingsverbanden wel mogelijk blijven? Want het gaat bijvoorbeeld mij en de heer Dercksen vooral om dat woord vriendschap. Dat suggereert iets extra en een formaliteit, waarbij je uiteindelijk op een gegeven moment merkt van dat je wat uit elkaar groeit en dan weer een heleboel gedoe hebt om het te beëindigen met relatieschade, terwijl je prima kunt samenwerken. Mevrouw **WELSCHEN**: Ja, het CDA heeft het bewust ook benoemd als banden in de toelichting. Maar ik zal nog wel eens- Het schrappen van deze tekst hoort daar dan bij. Want vriendschap, dan moeten we kijken of we bij besispunt misschien een andere tekst kunnen opnemen. Maar daar ga ik graag nog even over in gesprek.

De **VOORZITTER**: Ja, dat is mooi. Maar u weet, een amendement moet u nu indienen en anders kan het niet in stemming worden gebracht.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik wil daar graag nog één zin aan toevoegen. Kijk, die vriendschapsband met Guangdong is aangegaan ook op voorspraak van Den Haag, van het ministerie van EZ en Buitenlandse Zaken. Dat is niet zomaar plotseling ontstaan. Omdat men dacht dat het zinvol zou kunnen zijn, voor de economie ook, om met die regio samen te werken. Dus het is allemaal net iets gecompliceerder dan dat. Samenwerken is altijd prima, uitgaand van je eigen soevereiniteit.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Voorzitter, de heer Dercksen refereerde net al aan dat in 1995 de provincie Utrecht vanuit de geopolitieke wens van het ministerie van Buitenlandse Zaken die vriendschapsband is aangegaan. Ik wil erop wijzen dat in 1950 China Tibet is binnengevallen. Toen was er al 45 jaar sprake van overheersing over Tibet vanuit China. Tibet is een Chinese provincie geworden. Sinds die tijd hebben de Tibetanen het ontzettend

zwaar. Er gelden veel strengere regels voor de Tibetanen dan voor de Chinezen die er wonen. Er komen steeds meer Chinezen te wonen. En eigenlijk gebeurt er ten aanzien van de Tibetanen hetzelfde als bij de Oeigoeren. Dus in 1995 hadden we ook al boter op ons hoofd, want er gebeurde toen precies hetzelfde met de mensenrechten in China. Nou, u zult begrijpen dat wij dit voorstel steunen van gedeputeerde. Ook bullet twee steunen wij, want het blijkt dus dat het heel kwetsbaar is om vriendschapsbanden aan te gaan. We hebben er weinig zeggenschap over, terwijl- Wat ik net al noemde met Tibet, toen was er al sprake van het schenden van mensenrechten.

Wat betreft de moties over de andere vriendschapsbanden, over die vrijgevallen achttienduizend euro. Mijn voorstel zou zijn om de Dalai Lama uit te nodigen in de provincie Utrecht en dat we eens een keer met hem goed in gesprek gaan. Uit ervaring weet ik dat hij een goed verhaal heeft en dat hij veel indruk nalaat. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, wij zijn ontzettend blij met het voorstel. Eindelijk wordt er een einde gemaakt aan deze vriendschapsband. We zijn wel een beetje verbaasd over wat we hier soms aan het uitwisselen zijn. In maart 2021 werden tientallen vakbonden, mensenrechtenorganisaties, ontbonden in Hongkong. Zoals jullie weten, Hong Kong ligt net aan Guangdong vast. Maar dat was nog niet de aanleiding voor de VVD om van gedachten te veranderen over de vriendschapsband. Dat was pas in februari dit jaar. Ik vind hem bijzonder.

Ten aanzien van het vrijgevalen geld. Ja, ik ben het in dit geval wel een beetje eens met de heer Dercksen die het had over Sinterklaas. Ja, ik zou willen voorstellen dat jullie gewoon een initiatiefvoorstel schrijven over waarom het zo ontzettend belangrijk is om die achttienduizend euro uit te gaan geven, of aan het een, of aan het ander, of om een band op te gaan bouwen met België en Duitsland. Maar gewoon om de regels van de financiën wel vast te houden, gewoon dat geld vast te houden. Ik zou het eerlijk gezegd dan logischer vinden om het dan uit te geven bijvoorbeeld aan de extra kosten die Amnesty tegenwoordig moet maken, omdat ze hun kantoor in Hongkong hebben moeten sluiten. Want dan zit het tenminste nog een beetje aan China vast. Maar om nu dan maar vanwege Economische Zaken, dat dan maar nu uit gaan geven voor Duitsland en België, ik vind het een bijzondere keuze. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, dank u wel. Het was volgens mij in de vorige periode, collega Pieter van Ooijen, die samen met de ChristenUnie-fractie begon met het ten strijde trekken tegen de vriendschapsband met China en daar ook voortdurend aandacht vroeg voor de mensenrechtensituatie en ook de groepen, zoals mevrouw De Haan hier al eerder heeft aangehaald. Het is dan ook een heuglijk moment dat we vandaag na, ja, ik denk een jaar of acht nadat dat begonnen is, een punt kunnen zetten achter deze vriendschapsrelatie en dat de provincie Utrecht en China afscheid nemen als zijnde vrienden.

De CDA-fractie stelt voor van, ja, je kunt toch vrienden hebben, ook uit andere landen. Maar te meer alle recente ontwikkelingen- We hadden bijvoorbeeld ook vrienden kunnen hebben op ons Europese continent, die nu heel ongewenste en ingewikkelde situaties aangaan. Bijvoorbeeld het Oekraïne-Rusland conflict had niemand kunnen bedenken. En wat ons betreft is het dan ook prima om gewoon even geen vriendschappen te sluiten. We kunnen dus het besluit van het voorstel steunen en zullen dat ook van harte doen, gezien de lange geschiedenis die dit dossier in dit huis heeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Dank u wel, voorzitter. Ja, 50PLUS is het er gewoon mee eens dat de vriendschapsband wordt opgeheven. We moeten er gewoon niet aan denken wat daar allemaal gebeurt. En voor je het weet, gebeurt het hier ook. Terwijl we soms niet eens weten wat er overal gebeurt. Maar er zijn te veel van die rotte plekken op onze aarde waar het gebeurt. We kunnen natuurlijk niet overal een oplossing voor vinden, maar laten we in ieder geval bij onszelf beginnen. 50PLUS dient en zowel de motie mede in van de VVD en van JA21. Ja, er maar één keer achttienduizend euro, maar we vinden alle voorstellen goed. Dus soms moet je keuzes maken. Maar ik wil nu niet kiezen, dus we doen het zo. Maar misschien, als de moties – waar we natuurlijk van uitgaan dat ze aangenomen worden, maar het kan maar zo gebeuren dat het niet gebeurt – dan hebben we die achttienduizend euro over. En misschien – maar dat kunnen we altijd nog in december doen, want dan mag je altijd weer een motie indienen in afwijking van de begroting – toch nog een ander doel vinden voor die achttienduizend euro met dezelfde soort strekking. Worden ze allebei aangenomen, dan kunnen we ook dan nog weleens kijken of we toch nog niet ergens geld kunnen vinden om beide wensen in te vullen. Want een reis naar China en een hotel voor één persoon is volgens mij al bijna achttienduizend euro. Dus ik denk dat er wel meer nog ergens te vinden is over wat we besparen, omdat we de vriendschap opheffen. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn zeer blij met het voorstel en het signaal dat het voorstel afgeeft. Vrienden blijven met een de regio, een land, die zich schuldig maakt aan mensenrechtenschendingen, aan genocide op Oeigoeren, is onacceptabel. Ik vind dat mevrouw De Haan dat in haar bijdrage heel goed heeft toegelicht hoe de situatie in China is. En ook dank voor de inzet die jullie tot nu toe hier hebben getoond.

Een volgende stap zou onzes inziens zijn om andere samenwerkingen en het inkoopbeleid ook te evalueren en te beoordelen op mensenrechtenschendingen. Denk aan zonnepanelen en beveiligingscamera's die in Nederland worden gebruikt, maar worden geproduceerd door bedrijven die bijdragen aan mensenrechtenschendingen in onder andere China. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde hiertegenover staat. Is hij bereid om ook overige samenwerkingen en aanbestedingen van de provincie hierop door te lichten?

Tijdens de commissie hebben wij ook onze vraagtekens kenbaar gemaakt op besluitpunt twee in het voorstel. Niet omdat ik denk dat hierdoor toekomstige samenwerkingen niet meer mogelijk zullen zijn, maar het lijkt ons ook wel belangrijk om hiermee een signaal af te geven. Want is het nou zo dat wij deze samenwerking verbreken omdat wij geen vriendschapsrelaties meer willen aangaan? Of is het nou belangrijk om duidelijk te maken dat deze vriendschapsrelatie beëindigd wordt vanwege het handelen van China? Ik denk dat het daarom sterker is om ook punt twee uit het voorstel te schrappen. Daar kunnen we uiteraard in de toekomst nog andere discussies over voeren, mochten daar nog vragen over zijn. Maar voor nu steunen we daarom het amendement van het CDA. En ja, dat was mijn bijdrage, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan is daarmee een-

Mevrouw **KELLER**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Keller als eerste. En ik zag de heer Weyers ook, geloof ik. Ja, mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Ik heb op het laatste nippertje nog een motie ingediend over het uitnodigen van de Dalai Lama voor die achttienduizend euro. Die heb ik richting de griffie gestuurd.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M114 van het lid Keller (Partij voor de Dieren) inzake Dalai Lama.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Constaterende dat:

- Dat op dit moment in de begroting 18.000 euro gereserveerd is voor in- en uitgaande bezoeken in het kader van het vriendschapsverdrag met Guangdong. Dit gereserveerde budget komt vrij als de vriendschapsrelatie wordt beëindigd.

Overwegende dat:

- Dat de mensenrechtensituatie in Tibet heel slecht is.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het vrijkomende budget van 18.000 euro aan te wenden om de Dalai Lama uit te nodigen ter inspiratie en om over de mensenrechtensituatie te spreken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Even, mevrouw Demir staat hier nog. Ik concludeer dat zo even af. Meneer Weyers had nog een vraag aan mevrouw Demir?

De heer **WEYERS**: Ja, nee, een vraag. Gewoon een opmerking.

Onze motie, daar is aan toegevoegd- De tekst is met twee woordjes verbreed, namelijk dat het een passend doel is. In de huidige motie, of de motie die ik bij u ingeleverd heb, daar staat in 'een ziekenhuis', specifiek. En daar hebben we van gemaakt: een passende bestemming. Ook naar aanleiding van het mini-debatje met onze collega's van de VVD in de hoop ook hen wat meer comfort nog te kunnen verschaffen. Maar constateer nu de Dalai Lama ook al in beeld is, dat de keuzestress wel toeneemt op dit punt. Dat is absoluut waar. Dit moet ik nog even roepen. Dus het dictum is iets opgerekt. Passende bestemming.

Motie M113 van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M113a van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Constateerend dat:

- Dat op dit moment in de begroting 18.000 euro gereserveerd is voor in- en uitgaande bezoeken in het kader van het vriendschapsverdrag met Guangdong. Dit gereserveerde budget komt vrij als de vriendschapsrelatie wordt beëindigd.

Overwegende dat:

- Dat sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne Nederland op grote schaal hulp verleent aan Oekraïne door financiële en materiële steun.
- Dat ook de provincie Utrecht een steentje bijdraagt door onder meer de opvang van Oekraïense vluchtelingen in het provinciehuis.
- Dat we geen betere besteding kunnen bedenken van dit bedrag dan een donatie aan een noodlijdend land in oorlog.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Het vrijkomende budget van 18.000 euro te doneren aan een passende bestemming in Oekraïne, zoals bijvoorbeeld een ziekenhuis.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat de Dalai Lama de spanning ook voelt oplopen nu. Ik stel even vast- Ja, mevrouw Welschen krijgt ook nog even het woord, maar dan doen we het allemaal netjes.

Mevrouw Welschen- Nee, sorry. Mevrouw Keller heeft een motie ingediend over de besteding van de achttienduizend euro aan een komst van de Dalai Lama naar hier. Wordt in het stateninformatiesysteem gezet.

De motie, ingediend door JA21, is op een aantal onderdelen gewijzigd. Dus die zal opnieuw in het stateninformatiesysteem worden gezet.

En mevrouw Welschen geef ik graag nog even het woord hoe het met haar amendement staat. Gaat uw gang.

Mevrouw **WELSCHEN**: Dank u wel. Het beslispunt is enigszins aangepast. We willen hem niet schrappen, maar iets aan toevoegen. Er staat nu 'in de toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies aan te gaan' en daar aan toe te voegen: maar wel de mogelijkheid openhouden om andere banden aan te gaan. En ik denk dat ik daarmee tegemoetkom ook aan de wensen in de Staten.

Amendement A38 van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A38a van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 16 november 2022, ter behandeling van het Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87).

Besluit:

Het Statenvoorstel 'Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong' als volgt te wijzigen:

- Aan beslispunt 2 *"In de toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies aan te gaan."* toe te voegen *"maar wel de mogelijkheid openhouden om andere banden aan te gaan."*

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Welschen. Dat wordt ook in het stateninformatiesysteem gezet.

Mevrouw Rikkoert wil ook nog het woord. Mevrouw Rikkoert, ga uw gang.

Mevrouw **RIKKOERT**: Ja, bedankt, voorzitter. Eigenlijk een punt van orde. We hebben één keer achttienduizend euro te verdelen. Er zijn meerdere opties. Als dan de eerste wordt aangenomen, kunnen we dan de anderen nog in stemming brengen? Hoe gaat u dat aanpakken? Daar was ik eigenlijk benieuwd naar. En daarnaast het voorstel wat JA21 doet om achttienduizend euro over te maken naar de Oekraïne, dat lijkt mij in die zin eigenlijk veel te weinig. Daar kun je toch niet met goed fatsoen met zo'n bedrag aan komen?

De **VOORZITTER**: Goed. Dit lijkt mij een beetje een stemverklaring. Maar het eerste onderdeel van uw vraag was, de vraag hoe ik daar als voorzitter mee om ga. Ja, er ligt een uitdaging voor de portefeuillehouder Financiën, die toevallig ook portefeuillehouder is op dit onderwerp. Nee, vanzelfsprekend, u kunt alle moties aannemen die u wilt aannemen. En als er onrechtmatig uitgaven worden gedaan door het bestuur, dan weet u dat we dat hoofdelijk onder elkaar verdelen. Dat is de afspraak in bestuurlijk Nederland. De portefeuillehouder zal daar straks iets over zeggen, maar de moties kunnen allemaal in stemming worden gebracht. Ja? Ja, mevrouw Rikkoert, wat- Tot slot dan.

Mevrouw **RIKKOERT**: Maar ja, als ze dan toch allemaal in stemming worden gebracht, dan is het misschien een voorstel nog eens even goed te kijken naar wat we dan willen besteden aan Oekraïne.

De **VOORZITTER**: Ik ga daar verder nu niet op in. Het valt buiten de orde, deze opmerking, wat mij betreft. Meneer Strijk gaat antwoorden op uw inbreng vanuit Provinciale Staten.

De heer **DE DROOG**: Voorzitter, ik probeer al een tijdje uw aandacht te trekken.

De **VOORZITTER**: Meneer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Ik zou willen aangeven, als wij toch eens met dezelfde energie aandacht hadden besteed aan de 450 miljoen van vorige week, dan waren we nog aan het debatteren geweest.

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Voorzitter, voordat ik toekom aan besluitpunt twee en het amendement wat daarvoor voorligt, denk ik dat het goed is, even in lijn met wat mevrouw De Haan zei, besluitpunt één is natuurlijk een belangrijk besluitpunt. En alles wat we straks zeggen over de aanwending van de achttienduizend euro, of wel of niet ons beleid voor de toekomst als het gaat over bijzondere relaties, mag dat niet ondersneeuwen dat besluitpunt één by far het belangrijkste besluit is dat u vandaag neemt. Ik zou het niet willen laten wegglijpen. Ik denk dat mevrouw De Haan dat net heel goed verwoordde. Maar ik ga natuurlijk iets inzoomen op die andere punten, want die van mij gevraagd. Maar ik denk dat wel dat uw Staten vandaag een belangrijk besluit neemt bij één. Dat wilde ik hier toch ook nog even memoreren. Ook richting DENK, GS schrijft echt in dit voorstel dat de mensenrechtensituatie daar aanleiding toe geeft om tot dit besluit te komen en dit voorstel nu te doen. Dus dat besluitpunt twee ook iets zegt over hoe gaan we in de toekomst om met andere bijzondere relaties. Dat doet geen enkele afbreuk aan het feit dat dat de argumentatie is om tot dit besluit te komen. Dus ik wil dat ook graag gezegd hebben. Want ik kan mij voorstellen, ik heb dat ook gehoord in het commissiedebat, dat sommige mensen dat interpreteren als een verzachtende omstandigheid of zo. Helemaal niet. De mensenrechtensituatie is de reden voor besluitpunt één.

Dan naar het amendement kijkend, ja, in het stuk zelf schrijven we – nogmaals, het is niet het hoofdpunt van het voorstel – maar dat als we kijken naar ons economisch beleid, dat dat in de afgelopen jaren is gaan verschuiven naar veel meer sectoraal gericht economisch beleid en zich veel minder op een fysiek gebied richt. Ons economische beleid gaat bijvoorbeeld in op de gezonde mens. Life Sciences and health, gezonde voeding. Gaat in op de ondersteuning van media en gaming en alles wat er rondom de virtuele, de nieuwe technieken, de algoritmes, allemaal daar in dat gebied, welke kansen dat biedt. Het gaat in op de duurzame leefomgeving en hoe dat kan bijdragen. Dat zijn de sectoren waar ons economisch beleid zich op richt. En die sectoren, die landen soms in een fysieke plek ergens, maar ze zijn heel vaak gewoon – wat we dan ecosystemen noemen – samenwerkingsverbanden die over grenzen heen gaan en die op allerlei gebieden ook in Europa kunnen landen, soms ook met de Verenigde Staten of Japan. Maar daar worden die innovatieclusters gezocht. Dus hem zo koppelen aan een gebied is voor ons eigenlijk niet langer economisch beleid. We richten op sectoren. Dus dat is de reden waarom wij dit voorstellen. En ik heb de uitbreiding van het dictum gehoord. Dus in de toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies aan te gaan, maar wel de mogelijkheid open te houden voor andere banden. Ja. Ja. GS voelt zich vrij om in dat handelen continu zaken te doen en relaties aan te gaan en gesprekken aan te gaan, daar waar het ook ons economisch beleid kan ondersteunen. Maar wij stellen voor niet op voorhand dan bij een van die relaties daar een stempeltje op te doen en dan tegen die relatie te zeggen ‘jij bent een meer bijzondere relatie dan anderen’, omdat het het ook weer onnodig complex maakt. We beoordelen dan alles op zijn eigen merites. Dat is ons voorstel. En daarom hebben wij besluitpunt ingediend. Maar ik laat het aan uw oordeel Staten hoe u het amendement weegt.

Nogmaals, voor ons was uiteindelijk toch besluitpunt één het belangrijkste besluit van vandaag.

Dan naar de moties. Ja, voorzitter, toen ik de eerste binnen zag komen van de VVD, vond ik die wel passen in een al een paar jaar genoemde consistente lijn uit de fractie om aan te geven dat zij vinden dat wij in ons economisch beleid, die weliswaar gericht is op sectoren, goed moeten kijken wat in onze nabijheid, ook over grenzen heen – en die grenzen konden soms binnen Nederland zitten, maar ook over grenzen van de Nederlandse staat – zoek daar gewoon die samenwerking. Dus in een bepaalde consistentie begreep ik deze wel, ondanks dat het om relatief klein geld gaat voor de provinciale begroting, vond ik een passen in een signaal dat al meerdere jaren door de fractie wordt uitgedragen. Daarmee had ik wel sympathie voor die motie. Maar ik heb natuurlijk ook sympathie voor andere moties, die er liggen. Want ik begrijp ze ook allemaal. Als uw gedeputeerde Financiën zeg ik wel, ja, drie keer achttienduizend is 54.000, en dat hebben we niet. Dat staat niet in de begroting van Economie. Dus als u gaat stemmen, dan wil ik u wel meegeven, ja, dan kunt u er maar voor één stemmen, zou ik zeggen, want er is geen dekking voor drie. Dus maak uw keuze. Oordeel Staten. Dus succes.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Strijk. Dan zijn wij in ieder geval aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit voorstel.

Mevrouw Demir.

Mevrouw **DEMIR**: Dank u wel, voorzitter. Een van mijn vragen is volgens mij niet beantwoord. Het gaat over het doorlichten van huidige samenwerkingen.

De **VOORZITTER**: Meneer Strijk gaat die nog even beantwoorden.

Gedeputeerde **STRIJK**: Excuus. Vergat ik in de dilemma's van de drie moties. Het gaat over het inkoop- en aanbestedingsbeleid en hoe we dat kunnen meenemen. Eerder zouden wij al in de commissie spreken over het inkoop- en aanbestedingsbeleid dat we hebben. Dat is een wensen en bedenkingenprocedure. Daar heeft u best veel overwegingen meegegeven aan het College. Dat is een reden geweest om het voorstel terug te nemen en opnieuw in uw richting te komen. Dat lijkt mij een mooi moment om ook met uw fractie van gedachten wisselen hoe wij hier invulling geven in ons eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid aan onder andere dit soort aspecten. Er zijn er veel meer die we hebben tegen met elkaar. Dus ik zou hem graag daar- En dat komt nog in de komende maand, anderhalve maand naar u toe, zodat u het deze periode echt kunnen bespreken met elkaar.

De **VOORZITTER**: Dat is wel een heel late interruptie, meneer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik zat nog even na te denken over de oproep die gedeputeerde had van, succes met de moties. Maar stel, er worden er nou twee of drie aangenomen, wat gaat de gedeputeerde dan doen?

Gedeputeerde **STRIJK**: Dan zal het College moeten wegen hoe wij omgaan met moties. Moties zijn een oproep aan het bestuur om ergens te handelen. Ik vind het persoonlijk altijd mooi, op het moment dat Staten een oproep doet, dat je ook voor dekking zoekt. Ik wijs u erop dat het aannemen van drie keer een motie met achttienduizend euro geen dekking heeft. En dat is dan uw verantwoordelijkheid om daar zelf niet een opdracht mee te geven. En als u ze toch alle drie vaststelt, dan moet het College dat gaan wegen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Misschien mag ik u, als uw voorzitter, ook nog eventueel de suggestie doen. We gaan straks schorsen voor de lunchpauze. Dat de

indieners van de moties ook altijd nog met elkaar overleg kunnen hebben om te besluiten de moties niet in stemming te brengen en in een volgende statenvergadering met een gedragen motie wel terug te komen. Dat is ook nog een optie die u natuurlijk altijd heeft, want die achttienduizend euro zit in de begroting. Dus die is er. En u kunt altijd op een ander moment ook nog de bestemming van die achttienduizend euro aanduiden.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik schors de vergadering voor- We gaan voor de lunch. Om 13.45u gaan wij over tot de stemverklaringen en stemmingen. Eet smakelijk.

13.

Actualiteitenmotie Aanpassing bootlengte en opbouw rivier De Vecht, ingediend door 50PLUS – INGETROKKEN

Dit punt is (van de agenda) afgevoerd.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

14.

Stemverklaringen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen onze vergadering van Provinciale Staten. Aan de orde is agendapunt 14 en dat zijn de stemverklaringen behorende bij de stemmingen, die we gaan verrichten naar aanleiding van de besproken agendapunten vandaag. Te doen gebruikelijk loop ik even de fracties af of er stemverklaringen zijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Elteren voor een stemverklaring.

Mevrouw **VAN ELTEREN**: Geen stemverklaringen. Dank u.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie voor een stemverklaring.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, mevrouw Van Gilse heeft een stemverklaring bij de actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse voor een stemverklaring.

Mevrouw **VAN GILSE** (stemverklaring): Hartelijk dank voor het woord. Wij, als VVD, vinden het heel erg belangrijk dat alle partijen samen aan tafel zitten en dus ook alle overheden. We vinden dat gedeelte van de motie dus heel erg belangrijk. Alleen, wij zijn tegen het instrument om vergunningen niet in te trekken. Daarom zullen wij tegen de motie stemmen.

De heer **VAN SCHIE**: Dan heeft de heer Kocken nog een stemverklaring bij motie 113, voorzitter, als het mag.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken voor een stemverklaring.

De heer **KOCEN** (stemverklaring): Dank, voorzitter. In de schorsing hebben we geprobeerd om tot een gezamenlijke motie te komen, waarbij ook GS zal worden opgeroepen om voor de ondersteuning aan Oekraïne tot een substantieel voorstel te komen. Meer dan de achttienduizend nu. Dat is er niet van gekomen. Dat houdt in dat wij tegen deze motie zullen stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers voor een stemverklaring.

De heer **WEYERS**: Wij hebben geen stemverklaringen, voorzitter.

De **VOORZITTER**: CDA, meneer Westerlaken. Geen stemverklaringen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog voor een stemverklaring.

De heer **DE DROOG** (stemverklaring): Ja, voorzitter, een stemverklaring bij alle moties die gaan over de achttienduizend. Daarvan hebben wij gezegd van, laat het maar lekker richting de algemene middelen gaan. Dus wij zullen voor geen enkele motie stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune voor een stemverklaring.

Mevrouw **LEJEUNE** (stemverklaring): Dank u wel. Wij sluiten ons aan bij de stemverklaring die meneer De Droog zojuist afgaf.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert voor een stemverklaring.

Mevrouw **RIKKOERT**: Mevrouw De Haan heeft een stemverklaring.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan voor een stemverklaring.

Mevrouw **DE HAAN** (stemverklaring): Dank u wel, voorzitter. Een stemverklaring bij de moties 112, 113, 114. De ChristenUnie zal deze drie moties niet steunen. Ze leiden af van de hoofdboodschap.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen voor een stemverklaring.

De heer **DERCKSEN** (stemverklaring): Ja, twee stemverklaringen. Te beginnen bij de actualiteitenmotie. Ik vind het wel goed dat de provincie in positie wordt gebracht. Het lijkt erop dat dat een van de overwegingen is. Maar ik realiseer me heel goed dat deze motie er niet was geweest als er niet gediscussieerd was over A27 en Schiphol en al die andere dingen die nu spelen. En daarnaast vinden wij dat dat hele stikstofbeleid op de schop moet en dat dat simpelweg niet anders kan, willen we ooit nog een huis kunnen bouwen. Dus we gaan tegenstemmen.

Dan nog een tegenstem voor motie 111a. Dat is ook wel een principiële tegenstem. Natuurlijk is het goed dat, als er een feitelijke aankoop moet worden gepleegd, dat je dat moet doen. Maar dat hoeft je helemaal niet te doen via een groundbank. Alleen het hele instrument groundbank is wat ons betreft volstrekt overbodig en druist in tegen de beginselen van hoe wij de samenleving zien en hoe die geordend zou moeten zijn. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller voor een stemverklaring.

Mevrouw **KELLER**: Geen stemverklaringen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont voor een stemverklaring.

De heer **EGGERMONT** (stemverklaring): Ja, een stemverklaring bij motie 113. Wij zijn er erg voor dat er een goed plan komt, waarin we kunnen discussiëren op welke wijze we wellicht iets rond Oekraïne kunnen organiseren. We vinden dit op dit moment te veel 'geld zoekt doel'. En daarmee gaat het tegelijkertijd ook gewoon in tegen het hele voorstel zelf. Dus daarom zullen wij tegen stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg voor een stemverklaring.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG** (stemverklaring): Ja, voorzitter, dank. Een stemverklaring bij het statenvoorstel Beleidskader Strategisch Grondbeleid. Hoewel wij de toezeggingen hebben gehoord aangaande de Statenvoorstellen die onze kant opkomen over de dossiers die in het landelijk gebied spelen, zullen wij dit statenvoorstel niet steunen, omdat het omgekeerde volgorde is wat ons betreft. Wel zullen we de motie van de VVD steunen om dat bij te draaien. Dat probeert deze motie.

En de moties 112, 113 en 114 zullen wij niet steunen. Wij vinden dat de overheid niet verantwoordelijk is voor het overmaken van giften van belastinggeld, maar dat particulieren dat prima zelf kunnen doen naar een doel wat hen na aan het hart ligt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek voor een stemverklaring.

Mevrouw **HOEK**: Geen stemverklaringen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Demir voor een stemverklaring.

Mevrouw **DEMIR** (stemverklaring): Dank u wel, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 112, 113a en 114. Daar sluit ik me aan bij de verklaring van ChristenUnie, dat het teveel afleidt.

En bij het amendement 38a inmiddels. Ik had tijdens mijn bijdrage aangegeven dat ik de vorige 38 zou steunen met het schrappen. Ik steun deze ook, met de toelichting van gedeputeerde over dat het bericht richting de regio echt over de mensenrechtenschendingen zal gaan.

De **VOORZITTER**: Dan stel ik vast dat u de stemverklaringen hebt kunnen geven die u wilde geven vanuit Provinciale Staten. Dank u wel.

15.

Stemming

De **VOORZITTER**: Dan komen wij nu bij agendapunt 15 en dat is de stemming over de voorstellen die aan u zijn voorgelegd vandaag en de daarbij ingediende moties en amendementen. U hebt allemaal een stemlijst aangetroffen in het stateninformatiesysteem en die stemlijst ga ik aflopen. We gaan opnieuw vanzelfsprekend elektronisch stemmen. De vorige keer hebben we dat goed geoefend en ook in praktijk gebracht. De wijze les die

we er toen uitgetrokken hebben, is dat u uw stempasje in het apparaat moet hebben zitten allemaal en dat er niet meer moet uithalen totdat ik de vergadering heb gesloten. Dat is allemaal het geval. Dat betekent ook dat de nu aanwezige leden, die allemaal het stempasje in hun apparaat hebben gezet – dat kunnen wij denk ik straks hier zien – dat die allemaal aan de stemming kunnen deelnemen. Ik zal, nadat ik gezegd heb dat de stemming wordt gesloten – de griffier en ik stellen dus vast of u allemaal de stem hebt uitgebracht; voor zover dit niet het geval is, dan zullen we u erop wijzen om dat alsnog te doen – zal ik iets langer wachten met het in stemming brengen van het volgende voorstel, zodat u ook allemaal op het scherm kunt zien wat de uitslag van de stemming is geweest. Ja? Ik kijk even naar Manouk. Het kan allemaal? Mooi. Ja. Helemaal fijn. Die duim is echt heel geruststellend en cruciaal in het hele proces.

Actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door ChristenUnie

Aan de orde is de stemming over de motie M110 van de leden Wolting (ChristenUnie, Van Elteren (GroenLinks), Stegenga (CDA), Krijgsman (PvdA), De Widt (D66) en Van den Dikkenberg (SGP) inzake Afspraak = afspraak.

De **VOORZITTER** constateert dat motie M110 is aangenomen met de stemmen van PvdA, GroenLinks, SGP, D66, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, 50PLUS, DENK, JA21 en Socialisten Utrecht voor en VVD en BVNL tegen.

Statenvoorstel Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering (PS2022FAC17)

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met de stemmen van PvdA, VVD, GroenLinks, SGP, D66, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, 50PLUS, DENK en Socialisten Utrecht voor en JA21 en BVNL tegen is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2022FAC17.

Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid (PS2022RGW123)

Aan de orde is de stemming over de motie M111a van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet groundbank.

De **VOORZITTER** constateert dat motie M111a is verworpen met de stemmen van VVD, SGP, 50PLUS, DENK en JA21 voor en PvdA, GroenLinks, D66, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, Socialisten Utrecht en BVNL tegen.

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met de stemmen van PvdA, GroenLinks, D66, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, 50PLUS, DENK en Socialisten Utrecht voor en VVD, SGP, JA21 en BVNL tegen is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2022RGW123.

Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong (PS2022BEM87)

Aan de orde is de stemming over het amendement A38a van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen.

De **VOORZITTER** constateert dat amendement A38a is aangenomen met de stemmen van PvdA, VVD, GroenLinks, CDA, 50PLUS en DENK voor en SGP, D66, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, JA21, Socialisten Utrecht en BVNL tegen.

Aan de orde is de stemming over het statenvoorstel.

De **VOORZITTER** constateert dat het statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Het statenvoorstel wordt zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; de Provinciale Staten nemen mitsdien het besluit, vermeld onder PS2022BEM87, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van amendement A38a aangebrachte wijzigingen.

Aan de orde is de stemming over de motie M112 van de leden Kocken (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Een goede buur.

De **VOORZITTER** constateert dat motie M112 is aangenomen met de stemmen van VVD, CDA en 50PLUS voor en PvdA, GroenLinks, SGP, D66, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, DENK, JA21, Socialisten Utrecht en BVNL tegen.

Aan de orde is de stemming over de motie M113a van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China.

De **VOORZITTER** constateert dat motie M113a is verworpen met de stemmen van Partij voor de Dieren, 50PLUS en JA21 voor en PvdA, VVD, GroenLinks, SGP, D66, CDA, ChristenUnie, DENK, Socialisten Utrecht en BVNL tegen.

Aan de orde is de stemming over de motie M114 van het lid Keller (Partij voor de Dieren) inzake Dalai Lama.

De **VOORZITTER** constateert dat motie M114 is verworpen met de stemmen van Partij voor de Dieren en 50PLUS voor en PvdA, VVD, GroenLinks, SGP, D66, CDA, ChristenUnie, DENK, JA21, Socialisten Utrecht en BVNL tegen.

16.

Sluiting

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging en de stemmingen tijdens deze statenvergadering. Ik wil u heel hartelijk danken voor uw inbreng en voor de perfecte uitvoering van de stemming. Heel veel dank daarvoor. En ook heel veel dank voor alle medewerkers die dit weer mogelijk hebben gemaakt. Fantastisch. Dank u wel. En voor straks wel thuis.

De **VOORZITTER** sluit de vergadering om 14.00 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Toezeggingen

5.

Actualiteitenmotie Afspraak is afspraak, ingediend door ChristenUnie

Gedeputeerde **STERK** zegt toe te onderzoeken of er gronden zijn op basis waarvan de provincie Utrecht, in navolging van de provincie Gelderland, mogelijk niet gehouden is aan het intrekken van stikstofvergunningen.

Index

Actualiteitenmotie M110 van de leden Wolting (ChristenUnie, Van Elteren (GroenLinks), Stegenga (CDA), Krijgsman (PvdA), De Widt (D66) en Van den Dikkenberg (SGP) inzake Afspraak = afspraak	8
Amendement A38 van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen.....	37
Amendement A38a van het lid Welschen (CDA) inzake Wat zou de wereld zijn zonder vriendschappen.....	45
Motie M111 van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet grondbank	20
Motie M111a van de leden Janssen (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Inzet grondbank ..	30
Motie M112 van de leden Kocken (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Een goede buur.....	34
Motie M113 van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China.....	35
Motie M113a van de leden Berlijn (JA21) en Hoek (50PLUS) inzake Liever Oekraïne dan China.....	44
Motie M114 van het lid Keller (Partij voor de Dieren) inzake Dalai Lama	43
PS2022BEM101 Statenvoorstel Opheffen geheimhouding documenten	15
PS2022BEM87 Statenvoorstel Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong.....	33
PS2022BEM99 Statenvoorstel Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer.....	15
PS2022FAC16 Statenvoorstel Normenkader 2022.....	15
PS2022FAC17 Statenvoorstel Actualisatie Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering	15
PS2022RGW123 Statenvoorstel Beleidskader strategisch grondbeleid.....	18